

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદમાં

વિશેષ દિવાની અરજી નંબર ૧૩૪૧૯/૨૦૧૫

મંજૂરી અને સહી માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સી. એલ. સોની

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	ના.
૨	પત્રકારોને રીફર કરવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

કૃષ્ણનગર (લાખણી) દૂધ ઉત્પાદક સહકારી મંડળી લિમિટેડ અને

ક.....અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને પ.....સામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થિતિ

અરજદારો તરફે શ્રી દીપેન દેસાઈ, વકીલ માટે શ્રી વેણુગોપાલ પટેલ સાથે શ્રી મિહીર જોશી, વરિષ્ઠ વકીલ.

સામાવાળા નં. ૧ થી ૫ તરફે શ્રી નીરજ અશર, એ.જી.પી. સાથે શ્રી પ્રકાશ જાની, એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ.

નવા ઉમેરાયેલા સામાવાળા નંબર ૭ અને ૮ માટે શ્રી બી. એસ. પટેલ, વકીલ.

=====

કોરમ:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી સી. એલ. સોની

તારીખ: ૨૪/૦૮/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. કલમ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી વર્તમાન અરજી દ્વારા ભારતના બંધારણ, અરજદારો-સહકારી સંસ્થાઓએ પેરા ૬ માં નીચેની પ્રાર્થનાઓ કરી છે:

“૬. તેથી અરજદારો નમ્રતાથી વિનંતી કરે છે કે:

(એ) માનનીય અદાલત આ અરજી સાથે અનુક્રમે પરિશિષ્ટ-એ અને બીમાં સંલગ્ન સામાવાળા નંબર ૪-ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવાદિત આદેશો ૧૧/૦૮/૨૦૧૫ અને ૧૨/૦૮/૨૦૧૫ ને રદ કરવા અને રદ કરવા માટે પ્રમાણપત્ર અથવા રિટની રિટ જારી કરવા અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા માટે વિનંતી છે.

(બી) માનનીય અદાલત પ્રમાણપત્ર સ્વરૂપમાં પ્રમાણપત્ર અથવા રિટની રિટ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરે છે જે સામાવાળા નંબર ૪ ને

સામાવાળા નંબર ૬ સોસાયટીના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની ચૂંટણી યોજવા માટે આદેશ આપે છે.

(સી) અરજીની સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ બાકી છે, અરજી, માનનીય અદાલત સામાવાળા નંબર ૪-ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૧/૦૮/૨૦૧ અને ૧૨/૦૮/૨૦૧૫ ના આદેશોના સંચાલન, અમલ અને અમલીકરણ પર રોક લગાવવા માટે વિનંતી છે.

(ડી) માનનીય અદાલત ન્યાયના હિતમાં આ માનનીય અદાલત દ્વારા ન્યાયી અને યોગ્ય માનવામાં આવે તેવી અન્ય અને વધુ રાહત/ઓ આપવા માટે વિનંતી છે."

૨. અરજદારોનો કેસ એ છે કે સામાવાળા નંબર ૬-બનાસકાંઠા જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘ ("ફેડરેશન") એ ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ("ધ એક્ટ") ની કલમ ૭૪ (સી) ના અર્થમાં એક નિર્દિષ્ટ સોસાયટી છે અને સામાવાળા નંબર ૬ ની ચૂંટણી ગુજરાત નિર્દિષ્ટ મંડળીઓની ચૂંટણી સમિતિના નિયમો, ૧૯૮૨ ("નિયમો") ની જોગવાઈઓ અનુસાર થવી જરૂરી છે.આવા હેતુ માટે, સામાવાળા નંબર ૪ નાયબ કલેક્ટર, પાલનપુરની ચૂંટણી અધિકારી તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે છે.સામાવાળા નંબર ૬ ના પેટા-કાયદા અનુસાર, ખાસ કરીને પેટા-કાયદો નંબર ૩૫ મુજબ, નિયામક મંડળમાં ૧૪ નિયામકોનો સમાવેશ થાય છે અને નિયામક મંડળની રચનામાં ફેરફાર કરવા માટે, સામાવાળા નંબર ૬ એ તેની વાર્ષિક સામાન્ય સભામાં ૭/૦૫/૨૦૧૫ પર યોજાયેલી પેટા-કાયદો નંબર ૩૫ માં સૂચિત સુધારો કર્યો હતો જેથી દરેક બેઠક માટે મતદારોનું સમાન પ્રતિનિધિત્વ લાવી શકાય.ઉપ-કાયદામાં

પ્રસ્તાવિત સુધારાને મંજૂરી માટે જિલ્લા પંચાયતને મોકલવામાં આવ્યો હતો.જોકે, આજની તારીખ સુધી જિલ્લા પંચાયત દ્વારા કોઈ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો નથી.વધુમાં એવું માનવામાં આવે છે કે સામાવાળા નંબર ૬ની ચૂંટાયેલી સંસ્થાનો કાર્યકાળ ૧૭/૦૮/૨૦૧૫ પર સમાપ્ત થવાનો છે અને તેથી, સામાવાળા નંબર ૬ની ચૂંટણી બાકી છે અને ચૂંટણીના હેતુ માટે, સામાવાળા નંબર ૬એ નિયમોના નિયમ ૩ A (૧) થી (૭) હેઠળ વિચારેલી પ્રક્રિયાને અનુસરીને મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કર્યું હતું.મતવિસ્તારોના આવા સીમાંકન પછી સામાવાળા નંબર ૬ દ્વારા ૨૬/૦૫/૨૦૧૫ પર પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું હતું.આવા મતવિસ્તારોની અંતિમ સૂચિની એક નકલ કલેક્ટરને મોકલવામાં આવી હતી અને સામાવાળા નંબર ૬ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલી મતવિસ્તારો અનુસાર સામાવાળા નંબર ૬ ની ચૂંટણી યોજવા માટે સામાવાળા નંબર ૬ દ્વારા બનાવવામાં આવેલી મતવિસ્તારોની અંતિમ સૂચિના આધારે ચૂંટણીની દરખાસ્ત જિલ્લા નિબંધકને મોકલવામાં આવી હતી.જો કે, સામાવાળા નંબર ૪ એ પેટા કાયદાઓ અનુસાર મતવિસ્તારોને ધ્યાનમાં લઈને ૧૨/૦૮/૨૦૧૫ પર મતદારોની કામચલાઉ સૂચિ પ્રકાશિત કરી.દરેક તાલુકા સામે એક બેઠક માટે.ચૂંટણી અધિકારીનો આવો આદેશ ગેરકાયદેસર છે.અરજદારોએ આ અસર માટે કાનૂની દલીલ કરી છે કે જ્યારે સામાવાળા નંબર ૬એ નિયમોના નિયમ ૩એ (૧) થી (૭) હેઠળ વિચારેલી પ્રક્રિયાને અનુસરીને મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કર્યું હોય અને સામાવાળા નંબર ૪એ પેટા-કાયદા મુજબ મતવિસ્તાર પર કાર્યવાહી

કરીને એક વ્યક્તિ એક મતના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોય ત્યારે સામાવાળા નંબર ૪ને પેટા-કાયદામાં પૂરા પાડવામાં આવેલા મતવિસ્તારના આધારે ચૂંટણી યોજવા માટે આગળ વધવાની કોઈ સત્તા નથી.

૩. અરજદારો વતી શ્રી દીપેન દેસાઈ વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી વેણુગોપાલ પટેલ સાથે હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ક વકીલ શ્રી મિહિર જોશીએ રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નંબર ૪ ચૂંટણી અધિકારીએ વિવિધ મતવિસ્તારો માટે વધારાના ચૂંટણી અધિકારીની નિમણૂકના હેતુથી ૧૧/૦૮/૨૦૧૫ તારીખનો આદેશ આપતી વખતે સામાવાળા નંબર ૬ ના પેટા-કાયદામાં પૂરા પાડવામાં આવેલા મતવિસ્તારોને અપનાવવામાં તેમના અધિકારનો ભંગ કર્યો છે. શ્રી જોશીએ રજૂઆત કરી હતી કે પેટા-કાયદામાં સીમાંકિત મતવિસ્તારોના આધારે મતદારોની કામચલાઉ ચાટી બહાર પાડવા માટે ચૂંટણી અધિકારી અધિકૃત નથી કારણ કે સોસાયટી (ફેડરેશન) જે સર્વોચ્ચ સત્તા છે, તેણે સમાજના સભ્યોને સમાન પ્રતિનિધિત્વ પ્રદાન કરવા માટે પેટા-કાયદામાં સુધારાની દરખાસ્ત કરતો ઠરાવ પસાર કર્યો છે અને રજિસ્ટ્રારે મંજૂરી ન આપી હોવા છતાં સુધારાની દરખાસ્ત કરતા આવા ઠરાવ પર સામાવાળા નંબર ૬ ફેડરેશનની આગામી ચૂંટણી માટે સુધારામાં સૂચિત મતવિસ્તારોના અંતિમ સીમાંકનના હેતુથી કાર્યવાહી કરી શકાય છે. શ્રી જોશીએ રજૂઆત કરી હતી કે પેટા-કાયદામાં સૂચિત સુધારાને ધ્યાનમાં લીધા વિના, સામાવાળા નંબર ૬ ને અન્યથા નિયમોના નિયમ ૩એ

હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને સામાન્ય ચૂંટણી યોજવા માટે મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે, તેથી, સામાવાળા નંબર ૪ ચૂંટણી અધિકારીએ નિયમોના નિયમ ૩એ (૧) થી (૭) હેઠળ સામાવાળા નંબર ૬ દ્વારા કરવામાં આવેલા મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કરવા અંગે સામાવાળા નંબર ૬ દ્વારા લેવામાં આવેલા નિર્ણયને અનુસરવો જરૂરી હતો, ખાસ કરીને જ્યારે કલેક્ટરે નિયમોના નિયમ ૩એના પેટા નિયમ (૯) હેઠળ કોઈ આદેશ આપ્યો ન હોય.

૪. ઉપરોક્ત દલીલો સામે, વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ શ્રી પ્રકાશ કે. જાની વિદ્વાન આસિસ્ટન્ટ સાથે હાજર થયા.સરકાર. સામાવાળા રાજ્ય સત્તાવાળાઓ માટે વકીલ શ્રી નીરજ અશરે રજૂઆત કરી હતી કે ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા સામાન્ય ચૂંટણીઓ યોજવાના હેતુસર પેટા-કાયદામાં પૂરા પાડવામાં આવેલ મતવિસ્તારોને અનુસરવા જરૂરી છે.શ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે એકવાર સામાવાળા નંબર ૬ ના પેટા કાયદાઓએ તાલુકા મતવિસ્તાર માટે સ્પષ્ટ જોગવાઈઓ કરી લીધા પછી, આવા મતવિસ્તાર મુજબ ચૂંટણી યોજવાની છે.શ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે સભ્ય મંડળીઓને સમાન પ્રતિનિધિત્વ આપવા માટે પેટા કાયદામાં સામાવાળા નંબર ૬ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા સુધારાને હજુ પણ કુલસચિવ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી નથી અને તેથી, આવા સુધારાને સામાવાળા નંબર ૬ ના પેટા કાયદાનો ભાગ ન કહી શકાય અને આમ,

સામાવાળા નંબર ૬ સોસાયટીની ચૂંટણી યોજવાના હેતુ માટે કાર્યવાહી કરી શકાતી નથી.શ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે દરેક તાલુકામાં સભ્ય મંડળીઓને પેટા-કાયદામાં તેમના માટે પૂરા પાડવામાં આવેલા મતવિસ્તારો દ્વારા સારી રીતે પ્રતિનિધિત્વ આપવામાં આવે છે અને તેથી, એવું ન કહી શકાય કે એક વ્યક્તિ એક મતના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન છે.શ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે જોકે નિયમોનો નિયમ ૩એ પેટા-કાયદાઓ દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા મતવિસ્તારો અનુસાર સામાવાળા નંબર ૬ની સામાન્ય ચૂંટણી યોજવા માટે આગળ છે અને તેની કોઈ સ્વતંત્ર ભૂમિકા નથી.શ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે નિયમ ૩એ હેઠળ મતવિસ્તારોની સીમાંકન કાં તો નિર્દિષ્ટ સોસાયટી અથવા કલેક્ટર દ્વારા કરી શકાય છે પરંતુ ચૂંટણી અધિકારીએ પેટા-કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત મતવિસ્તારોને અનુસરવા પડે છે અને જો સર્વસંમતિથી ઠરાવ પસાર કરવામાં આવે તો પણ તેઓ સુધારા દ્વારા સોસાયટી દ્વારા પ્રસ્તાવિત વિવિધ મતવિસ્તારો પર કાર્યવાહી કરી શકતા નથી.

૫. નવા ઉમેરાયેલા પક્ષો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી બી. એસ. પટેલએ રજૂઆત કરી હતી કે એકથી વધુ ગામમાં ફેલાયેલી ચોક્કસ સોસાયટીની ચૂંટણી પેટા-કાયદામાં આપેલા મતવિસ્તાર અનુસાર યોજવી પડશે અને કલેક્ટર દ્વારા નિયુક્ત ચૂંટણી અધિકારીએ ચૂંટણી યોજવાના હેતુ માટે નિયમોનું કડક પાલન કરવું પડશે, જે મુજબ મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કરવા માટે કલેક્ટરના કોઈ

આદેશની ગેરહાજરીમાં, પેટા કાયદામાં સોસાયટી દ્વારા આપેલા ચૂંટણી વિભાગોનું પાલન કરવું જરૂરી છે.શ્રી પટેલે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નંબર ૬ એ પેટા કાયદામાં સુધારાની દરખાસ્ત કરી હોવા છતાં, જ્યાં સુધી તે નોંધણી અધિકારી દ્વારા મંજૂર ન થાય ત્યાં સુધી ચૂંટણી યોજવાના હેતુ માટે આવા સુધારાને કોઈ કાનૂની અસરકારકતા મળી નથી.શ્રી પટેલે રજૂઆત કરી હતી કે નિયમોના નિયમ ૩૨ની કોઈ સ્વતંત્ર ભૂમિકા નથી અને તે ચોક્કસ સમાજની ચૂંટણી યોજવા માટે અનુસરવાના વિવિધ તબક્કાઓનો એક ભાગ છે અને આવા નિયમ ચોક્કસ સમાજને ચૂંટણી યોજવાના હેતુ માટે પેટા કાયદા દ્વારા નિર્ધારિત મતવિસ્તારો કરતાં અલગ મતવિસ્તારોની જોગવાઈ કરતી સ્વતંત્ર સત્તાઓ આપતો નથી.શ્રી પટેલે રજૂઆત કરી હતી કે કામચલાઉ મતદાર યાદીના પ્રકાશનને ચૂંટણી પ્રક્રિયાની શરૂઆત કહી શકાય અને તેથી, આ અરજીને ધ્યાનમાં લેવામાં નહીં આવે કારણ કે અરજીનું મનોરંજન કરવું એ ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં દખલગીરી સમાન હશે.

૬. પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી, એવું લાગે છે કે સામાવાળા નંબર ૬ એક નિર્દિષ્ટ સોસાયટીએ વિવિધ મતવિસ્તારમાં સભ્ય મંડળીઓને સમાન પ્રતિનિધિત્વ આપવા માટે તેના પેટા કાયદામાં સુધારાની દરખાસ્ત કરી છે અને તેના પેટા કાયદામાં આવા સૂચિત સુધારાના આધારે દરખાસ્ત કરી છે, તેણે તેના સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી યોજવા માટે સંબંધિત સત્તામંડળને દરખાસ્ત મોકલી

છે.પેટા કાયદો ૩૫ (૧) દ્વારા કરવામાં આવેલી વર્તમાન જોગવાઈ અનુસાર, મતવિસ્તારો મહેસૂલ તાલુકા મુજબ હશે અને નિયામક મંડળમાં ૧૯ સભ્યોનો સમાવેશ થશે, જેમાંથી ૧૪ નિયામકની ચૂંટણી તાલુકાઓમાં આવેલી સભ્ય મંડળીઓ દ્વારા અને સામાવાળા નંબર ૬ સંઘની મતદાર યાદીમાં હશે.આમ, સામાવાળા નંબર ૬ ના પેટા કાયદામાં ૧૪ મહેસૂલ તાલુકાઓને મતવિસ્તારો ગણવામાં આવે છે. જેમ કે જોડાણ એ, પાનું ૨૯૨ પરથી જોઈ શકાય છે, દરેક મતવિસ્તારની સામે, સામાવાળા નંબર ૬ ની સભ્ય મંડળીઓની સંખ્યાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.કેટલાક તાલુકાઓમાં સભ્ય મંડળીઓ ઓછી છે, જ્યારે અન્ય તાલુકાઓમાં તેમની સંખ્યા વધુ છે.વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જોશીએ રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નંબર ૬ ફેડરેશનને જાણવા મળ્યું છે કે દરેક મતવિસ્તાર માટે સભ્ય મંડળીઓનું સમાન પ્રતિનિધિત્વ નથી, તેથી તેણે એક વ્યક્તિ એક મતના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવાનું નક્કી કર્યું છે અને તેથી, સામાવાળા નંબર ૬એ સર્વસંમતિથી આવા હેતુ માટે પેટા કાયદામાં સુધારાની દરખાસ્ત કરતો ઠરાવ પસાર કર્યો છે અને નિયમોના નિયમ ૩એ (૧) થી (૭) હેઠળ વિચારેલી યોગ્ય પ્રક્રિયાને અનુસરીને નિયમોના નિયમ ૩એ હેઠળ તેની સત્તાનો પણ ઉપયોગ કર્યો છે અને મતવિસ્તારની અંતિમ સૂચિ તેની તારીખ ૧૭/૦૭/૨૦૧૫ ની દરખાસ્ત સાથે જિલ્લા રજિસ્ટ્રારને આવી અંતિમ સૂચિ અનુસાર ચૂંટણી યોજવા માટે મોકલી છે. મતવિસ્તારો.

૭. ચોક્કસ સોસાયટીની ચૂંટણી અધિનિયમના પ્રકરણ ૧૧-એ અને આવા હેતુ માટે બનાવેલા નિયમો દ્વારા સંચાલિત થાય છે.અદાલતે શોધી કાઢ્યું છે કે એકવાર પેટા કાયદામાં મહેસૂલ તાલુકા મુજબના મતવિસ્તારોની જોગવાઈ કરવામાં આવે, જ્યાં સુધી આવા મતવિસ્તારોમાં ફેરફારને કુલસચિવ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, સામાવાળા નંબર ૬ ની ચૂંટણી યોજવાના હેતુ માટે હાલના પેટા કાયદામાં પૂરા પાડવામાં આવેલ મતવિસ્તારોને જ માન્યતા આપવામાં આવશે.વિદ્વાન વકીલોએ સૂચવ્યું તેમ, મતવિસ્તારમાં પરિવર્તન માટે પ્રસ્તાવિત સુધારાને હજુ સુધી કુલસચિવ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી નથી.જો કે તે સાચું છે કે સમાજ તેની બાબતો માટે સર્વોચ્ચ સત્તા છે પરંતુ તેણે અધિનિયમ અને નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર અને તેના પેટા કાયદા અનુસાર કાર્ય કરવું પડશે.આમ, જો સામાવાળા નંબર ૬ સંઘે તેના પેટા કાયદામાં ફેરફારની દરખાસ્ત કરી હોય, તો પણ આવા ફેરફારને મંજૂરી ન મળે ત્યાં સુધી, તેણે તેની ચૂંટણીના હેતુ માટે મતવિસ્તાર માટેના પેટા કાયદામાં કરવામાં આવેલી હાલની જોગવાઈઓ અનુસાર કાર્ય કરવું પડશે.જો કે શ્રી જોશીએ રજૂઆત કરી હતી કે નિયમોનો નિયમ ૩એ પેટા કાયદામાં મતવિસ્તારોના સીમાંકન માટે કરવામાં આવેલી જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લીધા વિના મતવિસ્તારોના સીમાંકન માટે નિર્દિષ્ટ અધિકારીને સ્વતંત્ર સત્તાઓ આપે છે.શ્રી જોશીએ રજૂઆત કરી હતી કે નિયમ ૩એ પર નિર્ધારિત પ્રક્રિયા, જે ચૂંટણી માટે તેના મતવિસ્તારના સીમાંકનના હેતુ માટે ચોક્કસ સોસાયટી દ્વારા ફરજિયાતપણે અનુસરવી જરૂરી

છે, તે સૂચવે છે કે દરેક બેઠક માટે મતવિસ્તારના સીમાંકન માટે પેટા કાયદામાં જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તો પણ, નિર્દિષ્ટ સોસાયટી મતવિસ્તારના હાલના સીમાંકનમાં ફેરફાર કરી શકે છે અને નિયમોના નિયમ ડેટા સોસાયટી દ્વારા કરવામાં આવેલા મતવિસ્તારના સીમાંકન અનુસાર ચૂંટણી યોજવાનો પ્રસ્તાવ કરી શકે છે, જે વર્તમાન કિસ્સામાં સામાવાળા નંબર ૬ દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે.જો કે, અદાલતને એવું લાગે છે કે નિયમોના નિયમ ડેટા સહિત નિયમોમાં જે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે તબક્કાવાર પગલાં લઈને ચોક્કસ સોસાયટીની ચૂંટણી યોજવા માટે છે.નિયમ ડેટા ને એવું માનવા માટે વાંચી શકાતો નથી કે સમાજને સ્વતંત્ર સત્તાઓ મળી છે અને તે તેના પોતાના પેટા કાયદામાં જે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તેનાથી અલગ રીતે કાર્ય કરી શકે છે.આ નિયમોમાં ચોક્કસ સોસાયટીની ચૂંટણી યોજવાના હેતુસર અનુસરવાની સંપૂર્ણ પ્રક્રિયાની જોગવાઈ છે.નિયમ ૨ (બી) માં મતવિસ્તારની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી છે, જે મુજબ મતવિસ્તારનો અર્થ ચોક્કસ સોસાયટીના પેટા-કાયદામાં નિર્દિષ્ટ કરાયેલ ચૂંટણી વિભાગ, જો કોઈ હોય તો, થાય છે.તેથી, ચોક્કસ સોસાયટીની ચૂંટણીના હેતુ માટેનો મતવિસ્તાર તેના પેટા-કાયદામાં ઉલ્લેખિત ચૂંટણી વિભાગ છે.તેથી પેટા કાયદામાં નિર્દિષ્ટ મતવિસ્તારો માટે ચૂંટણી યોજવાની છે.જો નિયમ ડેટા વાંચવામાં આવે કે જેથી એવું માનવામાં આવે કે નિર્દિષ્ટ સમાજને પેટા કાયદામાં નિર્દિષ્ટ કરેલા સિવાયના વિવિધ ચૂંટણી વિભાજનની જોગવાઈ કરવાની સ્વતંત્ર સત્તા મળી છે, તો નિયમો ડેટા આપવામાં આવેલી

મતવિસ્તારની વ્યાખ્યા નિયમો અનુસાર ચૂંટણી યોજવાના હેતુને પૂર્ણ કરશે નહીં.તેથી વધારાના એ. જી. શ્રી જાનીએ યોગ્ય રીતે રજૂઆત કરી હતી કે નિયમ ઉએ માત્ર મતવિસ્તારમાં મતદારોને દરેક મતવિસ્તારની મર્યાદાની પ્રિસ્ક્રિપ્શન અને મતવિસ્તારની મર્યાદામાં કોઈપણ ફેરફાર વિશે જાગૃત કરવાના હેતુ માટે છે.નિયમોના નિયમ ઉએ વાંચીને એવું લાગે છે કે તે માત્ર મતવિસ્તારોની કામચલાઉ યાદી પ્રકાશિત કરીને અને મતવિસ્તારોની આવી કામચલાઉ યાદીમાં થયેલી કોઈપણ ભૂલ સામે મતદારો પાસેથી સૂચનો આમંત્રિત કરીને દરેક મતવિસ્તારની મર્યાદાઓનું વર્ણન કરવા માટે છે, જેથી મતદારોની કામચલાઉ યાદી પ્રકાશિત કરવા માટે આગળનું પગલું ભરતા પહેલા કામચલાઉ યાદીમાં વર્ણવેલ દરેક મતવિસ્તારોની મર્યાદા સુધારી શકાય.નિયમ ઉએ ચોક્કસ સમાજને તેના પેટા કાયદામાં નિર્દિષ્ટ કરતાં અલગ ચૂંટણી વિભાગ અથવા મતવિસ્તાર રાખવા માટે કોઈ સ્વતંત્ર સત્તા અથવા સત્તા આપવા માટે બિલકુલ નથી. નિયમ ઉએ નો પેટા નિયમ (૯) કલેક્ટરને મતદારોની યાદી પ્રકાશિત કરતા પહેલા મતવિસ્તારોના સીમાંકન માટે સ્વતંત્ર સત્તાઓ આપે છે, તેમ છતાં ચોક્કસ સોસાયટીના નિયમો અથવા પેટા કાયદામાં કંઈપણ સમાવિષ્ટ છે, જ્યાં કોઈ પણ સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી સોસાયટીનું ખાતું વર્ષ સમાપ્ત થાય તે પહેલાં યોજાવાની છે.તેથી કોર્ટને લાગે છે કે મતવિસ્તાર માટેના પેટા-કાયદામાં કરવામાં આવેલી હાલની જોગવાઈઓ અનુસાર, ચૂંટણી અધિકારીએ કાર્યવાહી

કરવાની અને મતદારોની કામચલાઉ યાદી બનાવવાની છે, જે ચૂંટણી અધિકારીએ વર્તમાન કેસમાં કરી છે.

૮. રાજકોટ જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના ૨૦૧૪ (૦)

એ. આઈ. જે. ઈ. એલ.-એસ. સી.-૫૫૯૧૫ = ૨૦૧૫ એ. આઈ. આર. એસ. સી. ૪૮૯ = ૨૦૧૪ (૧૩) સ્કેલ રપપના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૧૬ થી ૨૧માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે અને અવલોકન કર્યું છે:

“૧૬. અમારા દ્વારા નિયમોના નિયમ ૩-એ (૮) ની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવા પર, તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત જોગવાઈનો હેતુ ભૌગોલિક એટલે કે પ્રદેશ અથવા ઝોન મુજબ વિભાજન અથવા વિભાજન છે. નિયમ ૩-એની મુખ્ય વિશેષતા એ મતવિસ્તારોનું સીમાંકન છે જેમાં તમામ ચોક્કસ સહકારી મંડળીઓનો સમાવેશ થાય છે. એકવાર કોઈ પણ સોસાયટીનું કાર્યક્ષેત્ર એક કરતાં વધુ ગામ હોય, તો પેટા નિયમ (૮) અમલમાં આવશે અને મતવિસ્તારોની સંખ્યાની જરૂરિયાત બેઠકોની કુલ સંખ્યા જેટલી હશે, જેમાં કાયદાની કલમ ૭૪ બી હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી શ્રેણીઓ માટે અનામત બે બેઠકોનો સમાવેશ થતો નથી.

૧૭. વધુમાં, નિયમ ૩-એની પેટા નિયમ (૯) ની ભાષા એ સ્પષ્ટ કરે છે કે નિયમ બનાવનાર સત્તામંડળે મતદાર યાદીના પ્રકાશન પહેલાં મતવિસ્તાર/મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કરવાની સત્તા કલેક્ટરને આપી છે. મતવિસ્તાર/મતવિસ્તારોનું સીમાંકન મતદાર યાદી તૈયાર કરતા પહેલાં હોવું જોઈએ અને કોઈપણ સંજોગોમાં મતદાર યાદી તૈયાર કરવાની સાથે મતદાર યાદી પણ હોવી જોઈએ, પરંતુ મતદાર યાદી મતવિસ્તારના સીમાંકન અનુસાર હોવી જોઈએ. મતદારોની યાદી જાહેર કરતા પહેલાં કલેક્ટર દ્વારા મતવિસ્તારની સીમાંકન કરવાની જરૂર હોય ત્યારે પણ આવી જ સ્થિતિ હોય છે.

૧૮. આમ, જ્યારે પેટા-નિયમ (૮) ને નિયમ ૩-A ના પેટા-નિયમ (૯) સાથે વાંચવામાં આવે છે, જ્યાં સોસાયટીનું કાર્યક્ષેત્ર એક ગામ કરતાં વધુ હોય, ભલે પેટા-કાયદાઓ એક મતવિસ્તારની જોગવાઈ કરે, તો પેટા-કાયદાઓ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી બેઠકો મતવિસ્તાર/મતવિસ્તારની સંખ્યા જેટલી જ હોવી જોઈએ અને તેથી, દરેક બેઠક માટે, એક અલગ મતવિસ્તારની સીમાંકન કરવાની જરૂર પડશે અને જો સમાજ દ્વારા આ રીતે સીમાંકન કરવામાં ન આવે તો, કલેક્ટર માટે સીમાંકન માટેના નિયમોના નિયમ ૩-એ ના પેટા નિયમ (૯) હેઠળ તેમની સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી રહેશે. નિયમ ૩-એ ના પેટા નિયમ (૮) ના આદેશ અનુસાર મતવિસ્તારની ચૂંટણી અને ત્યારબાદ મતદાર યાદીના પ્રકાશન માટેની પ્રક્રિયાને અમલમાં મૂકવાની છે.

૧૯. પેટા નિયમ (૯) હેઠળ મતવિસ્તારના સીમાંકન માટે કલેક્ટરને આપવામાં આવેલી સત્તા સ્વતંત્ર અને અલગ છે અને તે ત્યારે જ લાગુ પડે છે જ્યારે ચોક્કસ સોસાયટીની કોઈપણ વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી યોજાવાની હોય.વધુમાં, નિયમ ૩-એ ના પેટા નિયમ (૯) માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ, આવી સત્તાનો ઉપયોગ કલેક્ટર દ્વારા કરવામાં આવે છે, આવી સોસાયટીના પેટા કાયદામાં ગમે તે હોય.મતદારોની યાદી જાહેર કરતા પહેલા મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કરવાની સત્તાનો ઉપયોગ કલેક્ટરે કરવો પડે છે.વધુમાં, હાઈકોર્ટ દ્વારા વિવાદિત ચુકાદામાં યોગ્ય રીતે જણાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે કોઈ ચોક્કસ સત્તા કોઈ અલગ સત્તામંડળને ચોક્કસ આકસ્મિકતામાં આપવામાં આવે છે, ત્યારે આવી શક્તિને પેટા-કાયદામાં સુધારા માટે સામાન્ય સત્તા ઉપરાંત વાંચવી પડશે.આમ, કોઈપણ સમાજના પેટા કાયદાઓ કાયદા અને નિયમોની જોગવાઈઓને અનુરૂપ હોવા જોઈએ.

૨૦. નિયમોની જોગવાઈઓ અને ખાસ કરીને નિયમ ૩-એ (૮) અને (૯) ને અનુરૂપ તેના નોંધાયેલા પેટા-કાયદામાં સુધારો લાવવો કોઈ પણ ચોક્કસ સોસાયટી માટે ફરજિયાત છે.પરંતુ જો સોસાયટી/સોસાયટીઓએ તેમના પેટા કાયદામાં સુધારો કર્યો નથી, તો તે યોગ્ય રીતે સુધારો કરીને ઉપરોક્ત નિયમોને અનુરૂપ હોવું જોઈએ; નિયમની અસર રદબાતલ અથવા નિષ્ક્રિય રહેશે નહીં.આ હેતુ માટે પેટા નિયમ (૯) કલેક્ટરને સોસાયટીના મતવિસ્તાર/મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કરવાની સત્તા આપે છે.આમ, એકવાર પેટા નિયમ (૮) અનુસાર કોઈ પણ સોસાયટીનું કાર્યક્ષેત્ર એક

કરતાં વધુ ગામ કરતાં વધી જાય, તો કલેક્ટર દ્વારા તેમની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને મતવિસ્તારોની સંખ્યાનું વિભાજન કરવું જરૂરી છે, જેથી તેને કુલ બેઠકોની સંખ્યાની બરાબર બનાવી શકાય, જેથી સમાજના સભ્યોને તેમના સાચા પ્રતિનિધિઓને ચૂંટવા માટે તેમના સભ્યોને યોગ્ય પ્રતિનિધિત્વ આપવા માટે અસરકારક પ્રતિનિધિત્વ આપવામાં આવે, જેથી તેઓ વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોના ભાગ રૂપે સોસાયટીની બાબતોમાં ભાગ લઈ શકે, કારણ કે સમાજનું પ્રતિનિધિત્વ તેના ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓ દ્વારા લોકશાહી પ્રક્રિયામાં થવું જોઈએ, જેથી વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં અસરકારક રીતે પ્રતિનિધિત્વ કરી શકાય, જે એક અનિવાર્ય માપદંડ છે. દેશમાં સહકારી ચળવળના પ્રશંસનીય ઉદ્દેશને હાંસલ કરવા માટે લોકશાહી સંસ્થાઓ, જે બંધારણના પ્રકરણ ૧૧એ માં સ્થાપિત બંધારણીય ફિલસૂફી છે, જે બંધારણીય સુધારા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨૧. આમ, સહકારી મંડળી અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ કોઈ પણ ચોક્કસ સોસાયટીના પેટા કાયદાને નિયમોના વૈધાનિક નિયમ ૩-એ (૮) અને (૯) પર પ્રભુત્વ મેળવવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.જે ક્ષણે કોઈ ચોક્કસ સમાજની કામગીરીનું ક્ષેત્ર એક ગામ કરતાં વધી જશે, ત્યારે પેટા નિયમ (૮) અમલમાં આવશે, પછી ભલે આવા સમાજના સભ્યો એકરૂપ જૂથ અથવા વિજાતીય જૂથની રચના કરે.”

૯. પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જોશીએ જોકે, વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૨૫૪૬/૨૦૧૫ માં પસાર કરાયેલા ૧૧/૦૩/૨૦૧૫ ના વચગાળાના આદેશ પર આધાર રાખ્યો હતો જેથી નિર્દેશ કરી શકાય કે તાલુકા મુજબના મતવિસ્તારની રચના અસમાન પ્રતિનિધિત્વમાં પરિણમે છે, જેમ કે કોર્ટે આદેશના પેરા પમાં અવલોકન કર્યું છે.જોકે શ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે વચગાળાના આદેશમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનો હોવાથી, અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા કાયદા તરીકે તેના પર આધાર રાખી શકાય નહીં.શ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે પેટા-કાયદામાં પૂરા પાડવામાં આવેલ મતવિસ્તાર

અનુસાર ચૂંટણી યોજવા માટે કાયદાના સિદ્ધાંતો આખરે વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૮૩૬/૨૦૧૫ માં ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા ૨૭/૦૭/૨૦૧૫ ના નિર્ણય દ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યા છે.ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં, ડિવિઝન બેન્ચે નિયમ ૩એ ખાસ કરીને પેટા નિયમ (૮) અને (૯) ના સંદર્ભમાં તેની ચૂંટણી માટે મતવિસ્તારની જોગવાઈ કરતી ચોક્કસ સોસાયટીના પેટા-કાયદાઓને ધ્યાનમાં લીધા હતા અને પેરા ૩ થી ૧૨ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

૩. બંને પક્ષો તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી, એવું લાગે છે કે નીચેની સ્થિતિ નિર્વિવાદ છે.

I. બાય-લો નંબર ૧૬.૧.૧ તે જોગવાઈ કરે છે કે વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં સહકારી મંડળીઓના અધ્યક્ષમાંથી ચૂંટાયેલા ૧૪ સભ્યોનો સમાવેશ થશે અને તે એવી પણ જોગવાઈ કરે છે કે મતવિસ્તારો તાલુકા દીઠ હશે અને તેમાંથી એક સભ્યની પસંદગી કરવામાં આવશે.તે એવી પણ જોગવાઈ કરે છે કે કોઈને પણ એક ઉમેદવારને એકથી વધુ મત આપવાનો અધિકાર રહેશે નહીં.

II. શરૂઆતમાં, સામાવાળા નંબર ૩ સોસાયટીએ ૧૪ સભ્યો અને વ્યક્તિગત સભ્યોના પ્રતિનિધિઓમાંથી એક વ્યક્તિગત સભ્યની ચૂંટણી માટે મતવિસ્તાર તાલુકાવીસની રચના કરીને વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી માટેની દરખાસ્ત મોકલી હતી.

III. પરંતુ, જિલ્લા રજિસ્ટ્રારે ઉપરોક્ત દરખાસ્તથી સંતોષ વ્યક્ત કર્યો ન હતો અને જિલ્લા રજિસ્ટ્રારે સામાવાળા નંબર ૩ સોસાયટીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટરને ભૌગોલિક સ્થાનના આધારે મતદારોની સમાન સંખ્યાને આધારે નવી દરખાસ્ત આગળ વધારવા અને પછી દરેક એક શહેર, કુલ ૧૪ શહેરો માટે દરેક મતવિસ્તારની રચના કરવા હાકલ કરી હતી.

૪. સામાવાળા નંબર ૩ સોસાયટીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર જિલ્લા રજિસ્ટ્રારની સૂચનાઓ અનુસાર દરખાસ્તને આગળ ધપાવે છે, પરંતુ સામાવાળા નંબર ૧ એ ત્યારબાદ સોસાયટીના સીમાંકન માટે કોઈ ઔપચારિક આદેશ પસાર કર્યો નથી અને સામાવાળા નંબર ૩ સોસાયટીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર દ્વારા રજૂ કરાયેલ દરખાસ્તને પ્રકાશિત કરી છે અને પ્રારંભિક મતદાર યાદીના પ્રકાશનની પ્રક્રિયા સાથે શરૂઆત કરી છે.

૫. આ સંજોગોમાં, આ અદાલત સમક્ષ હાલની અરજી છે.

૬. અમે નોંધ કરી શકીએ છીએ કે ગુજરાત નિર્દિષ્ટ સહકારી મંડળીઓ (સમિતિની ચૂંટણી) નિયમો, ૧૯૮૨ના નિયમ ૩એ (૮) અનુસાર, (હવે પછી 'નિયમો' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) જ્યાં સોસાયટીનું કાર્યક્ષેત્ર એકથી વધુ ગામ છે, ત્યાં મતવિસ્તારની સંખ્યા અનામત બેઠકો સિવાયની કુલ બેઠકોની સંખ્યા જેટલી હશે.વર્તમાન કિસ્સામાં પણ ૧૪ બેઠકો છે અને તેથી, મતવિસ્તાર ૧૪ હોવો જોઈએ જે પેટા કાયદા મુજબ પહેલેથી જ આપવામાં આવ્યો છે અને જેના માટે કોઈ વિવાદ નથી.

૭. ઉપરોક્ત નિયમોના નિયમ ૩એના પેટા નિયમ ૯ મુજબ મતદારોની યાદી જાહેર કરતા પહેલા કલેક્ટર દ્વારા મતવિસ્તારની સીમાંકન કરવાની

હોય છે.તેથી, મતવિસ્તારો પેટા કાયદામાં સૂચવ્યા મુજબ હશે, પરંતુ ચોક્કસ મતવિસ્તારની અંદર કલેક્ટર દ્વારા સીમાંકન કરવામાં આવશે.

૮. આ તબક્કે, અમે રાજકોટ જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા નંબર ૧૮ પર આ રીતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું:

૧૮. આમ, જ્યારે પેટા-નિયમ (૮) ને નિયમ ૩એના પેટા-નિયમ (૯) સાથે વાંચવામાં આવે છે, જ્યાં સોસાયટીનું કાર્યક્ષેત્ર એક ગામ કરતાં વધુ હોય, ભલે પેટા-કાયદાઓ એક મતવિસ્તારની જોગવાઈ કરે, તો પેટા-કાયદાઓ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી બેઠકો મતવિસ્તાર/મતવિસ્તારની સંખ્યા જેટલી જ હોવી જોઈએ અને તેથી, દરેક બેઠક માટે, એક અલગ મતવિસ્તારની સીમાંકન કરવાની જરૂર પડશે અને જો તેની પોતાની સોસાયટી દ્વારા આ રીતે સીમાંકન કરવામાં નહીં આવે, તો તે આદેશ અનુસાર મતવિસ્તારના સીમાંકન માટેના નિયમોના નિયમ ૩એના નિયમ (૯) માટે જરૂરી રહેશે. નિયમ ૩એના પેટા નિયમ (૮) અને ત્યારબાદ મતદાર યાદી જાહેર કરવાની પ્રક્રિયાને અમલમાં મૂકવાની છે.
(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૯. એ પણ નોંધવામાં આવી શકે છે કે ગાંધીનગર જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘ લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ રિટર્નિંગ અધિકારી અને પ્રાંત

અધિકારી ગાંધીનગર અને એ. એન. આર. ના કેસમાં વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૧૪૩૧/૨૦૧૫ માં આ અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટે આવો જ પ્રશ્ન આવ્યો હતો, જેનો નિર્ણય ૨૪/૦૭/૨૦૧૫ પર લેવામાં આવ્યો હતો અને આ અદાલતે પેરા નંબર ૨ થી ૫ પર નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૨. અમે અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી બી. એસ. પટેલને સાંભળ્યા છે. શ્રી રાકેશ પટેલ, વિદ્વાન એ. જી. પી. સામાવાળા નંબર ૧ અને ૨ માટે હાજર થાય છે. અરજદાર વતી ઉઠાવવામાં આવેલી મુખ્ય દલીલ એ હતી કે મતવિસ્તારોનું સીમાંકન પેટા કાયદા નંબર ૧૯.૧ની જોગવાઈઓ અનુસાર કરવામાં આવ્યું નથી. ૧જે મહિલાઓ માટે ચાર અલગ મતવિસ્તારો અને આઠ સામાન્ય મતવિસ્તારોની જોગવાઈ કરે છે. વિદ્વાન એ. જી. પી. દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સંબંધિત સમયે, જ્યારે જિલ્લા કલેક્ટરને ખબર પડી કે પેટા કાયદો નંબર ૧૯.૧.૧સહકારી મંડળીઓના એક સભ્ય દ્વારા તેના અધ્યક્ષ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલમાં રજિસ્ટ્રારે તેના પર રોક લગાવી દીધી છે, સામાવાળા નંબર ૧ પ્રામાણિકપણે માનતા હતા કે સુધારા પહેલા પ્રવર્તમાન પેટા કાયદો રહેશે જે કલેક્ટરને મતવિસ્તારોનું સીમાંકન કરવાની સત્તા આપી શકે છે અને તેથી મતવિસ્તારના સીમાંકન માટે સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને મતવિસ્તારોનું સીમાંકન એવી રીતે કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી શક્ય હોય ત્યાં સુધી

ભૌગોલિક સ્થાન અને મતદારોની સંખ્યાનું પ્રમાણ સંબંધિત મતવિસ્તારમાં જાળવવામાં આવે.

૩. જો કે, વિદ્વાન એ. જી. પી. શ્રી રાકેશ પટેલ શ્રી રાકેશ વ્યાસ સંવાદદાતા નંબર ૧ ની સૂચના હેઠળ જણાવે છે કે તે જાણ્યા પછી કે પુનરાવર્તન પેટા કાયદો નંબર ૧૯.૧ ની સામે વધારાના રજિસ્ટ્રાર સમક્ષ પસંદ કરવામાં આવ્યું હતું. ૧એ પાછો ખેંચી લેવામાં આવ્યો છે અને સ્ટે પાછા ખાલી કરવામાં આવ્યો છે, અને પેટા કાયદો નંબર ૧૯.૧ તરીકે. ૧ અમલમાં હોય તો પેટા કાયદા અનુસાર મતવિસ્તારોની ઓળખ કરવાની જરૂર પડી શકે છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે પેટા કાયદા નંબર ૧૯.૧ મુજબ વિભાજિત મતવિસ્તારોના આધારે ચૂંટણી માટે સોસાયટીને અગાઉ દરખાસ્ત મળી હતી. ૧એ અને તેથી જો આ અદાલતનો મત છે કે પેટા કાયદા અનુસાર મતવિસ્તારની ઓળખ કરવી છે, તો ફરીથી મતવિસ્તારના સીમાંકનનું નવું પ્રકાશન કરવાની જરૂર પડશે અને પ્રારંભિક મતદાર યાદી અને તે પછીની પ્રક્રિયા હાથ ધરવાની જરૂર પડી શકે છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આ અદાલત દ્વારા વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૦૪૭૪/૨૦૧૫ માં ૦૬/૦૭/૨૦૧૫ તારીખના આદેશ મુજબ બાહ્ય મર્યાદા પૂરી પાડવામાં આવી છે, જિલ્લા કલેક્ટરે વહેલી તકે પ્રક્રિયા હાથ ધરી હતી. પરંતુ, જો આ અદાલતનો મત હોય કે કલેક્ટર દ્વારા પહેલેથી જ કરવામાં આવેલ મતવિસ્તારનું સીમાંકન પેટા કાયદાઓ અને નિયમો અનુસાર નથી, તો આ અદાલત દ્વારા જિલ્લા કલેક્ટરને ફરીથી પ્રક્રિયા હાથ ધરવાની મંજૂરી આપવા માટે યોગ્ય

નિર્દેશ આપી શકાય છે જેથી વહેલી તકે ચૂંટણી પૂર્ણ કરી શકાય.

૪. અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પટેલ રજૂ કરે છે કે જો નવી પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવે અને આ અદાલત દ્વારા સમયબદ્ધ કાર્યક્રમનો આદેશ આપવામાં આવે તો તેમને કોઈ વાંધો નથી.

૫. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું અવલોકન કરવામાં આવે છે અને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે સામાવાળા નંબર ૧ બે દિવસની અંદર વર્તમાન ચૂંટણી કાર્યક્રમ પાછો ખેંચી લેશે અને ત્યારબાદ બે દિવસની અંદર, તે પેટા કાયદાઓ અને પ્રારંભિક મતદાર યાદી અનુસાર મતવિસ્તારોનું સીમાંકન પ્રકાશિત કરશે. વાંધાઓ રજૂ કરવા માટે ૧૫ દિવસનો સમય આપવામાં આવશે. ત્યારબાદ, વાંધાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી મતદાર યાદીને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવશે અને ચૂંટણીના વિવિધ તબક્કાઓની આગળની પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવશે જેથી અંતિમ મતદાર યાદી પ્રકાશિત થયાની તારીખથી છ અઠવાડિયાની અંદર તેને પૂર્ણ કરી શકાય.

૧૦. જો ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત કાનૂની સ્થિતિના પ્રકાશમાં વર્તમાન કેસની હકીકતોની તપાસ કરવામાં આવે, તો એવું લાગે છે કે પેટા-કાયદાઓ સ્પષ્ટ રીતે તાલુકા મતવિસ્તાર માટે જોગવાઈ કરે છે, જ્યારે સામાવાળા નંબર ૩ સોસાયટીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર દ્વારા મોકલવામાં આવેલી દરખાસ્ત તાલુકા મતવિસ્તાર મુજબ નથી, પરંતુ તે ચોક્કસ

મતવિસ્તારમાં એકથી વધુ તાલુકાનું મિશ્રણ છે જે પેટા-કાયદાઓની વ્યક્ત જોગવાઈઓની વિરુદ્ધ ચાલશે.

૧૧. શ્રી પટેલ, વિદ્વાન એ. જી. પી. અને સામાવાળા નંબર ૩ માટે શ્રી પાહવાએ દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો કે દરેક મતવિસ્તારમાં મતદારોની સમાન સંખ્યાને જાળવી રાખવાના કારણે, મતવિસ્તારોની વ્યાખ્યા કરવામાં આવે છે જે એકથી વધુ તાલુકા કરતાં વધી જાય છે અને તે પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે ભૌગોલિક સ્થાનને પણ ધ્યાનમાં રાખવામાં આવ્યું છે અને તેથી એવું કહી શકાય કે મતવિસ્તારની રચના દરેક મતદારને સમાન પ્રતિનિધિત્વ આપશે.વાસ્તવિકતામાં કામ કરતા સામાવાળા નંબર ૧ મેનેજિંગ ડિરેક્ટર દ્વારા મોકલવામાં આવેલી દરખાસ્તના આધારે ચૂંટણી સાથે આગળ વધે છે અને તેથી જો દરેક મતવિસ્તારમાં પ્રમાણ વધુ કે ઓછું સમાન રીતે જાળવવામાં આવે, તો તેને મનસ્વી અથવા નિયમોની કોઈપણ સ્પષ્ટ જોગવાઈ અથવા પેટા કાયદાના ઉલ્લંઘન તરીકે ન કહી શકાય.

૧૨. અમારા મતે, આ પ્રયાસને આ સરળ કારણોસર સ્વીકારી શકાતો નથી કે એકવાર કોઈ ચોક્કસ મતવિસ્તારની ઓળખ થઈ જાય અને પેટા કાયદામાં સ્પષ્ટ રીતે જોગવાઈ કરવામાં આવે, સિવાય કે તે અધિનિયમ અથવા નિયમોની કોઈપણ વૈધાનિક જોગવાઈની વિરુદ્ધ દર્શાવવામાં આવી હોય, તો તેને અસર આપવામાં આવશે.તે ચોક્કસ મતવિસ્તારની અંદર છે, કલેક્ટર દ્વારા સીમાંકન કરી શકાય છે.જ્યારે પેટા કાયદામાં ઉપરોક્ત મતવિસ્તારની અંદર દરેક મતવિસ્તાર માટે કોઈ જોગવાઈ કર્યા વિના સામાન્ય સભ્ય સહકારી મ ડળીઓમાંથી ચૂંટાવા માટે ૧૪ બેઠકો માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, ત્યારે તે અલગ અલગ ધોરણે અને અલગ વિચારણા પર ઊભા થઈ શકે છે, પરંતુ વર્તમાન કિસ્સામાં, પેટા

કાયદો આગળ મતવિસ્તાર તાલુકા માટે દરેક એક બેઠક માટે જોગવાઈ કરે છે, એટલે કે ત્યાં ચોંદ બેઠકો માટે ૧૪ મતવિસ્તાર હશે અને આવા મતવિસ્તાર તાલુકા હોવો જોઈએ.નિયમો અથવા કાયદા હેઠળ આપણને કોઈ જોગવાઈઓ બતાવવામાં આવી નથી જે જોગવાઈ કરે છે કે પેટા કાયદાના આધારે, આવા મતવિસ્તારોને કોઈ ચોક્કસ સમાજમાં વ્યાખ્યાયિત કરી શકાતા નથી.કોઈ પણ સંજોગોમાં, પેટા-કાયદાઓ પડકાર હેઠળ નથી.આ સંજોગોમાં, મતવિસ્તારોની જોગવાઈ કરીને ચૂંટણી માટે મોકલવામાં આવેલી દરખાસ્ત યોગ્ય છે કે નહીં તે શોધવા માટે સામાવાળા નંબર ૧ તરફથી પોતાનું મન લગાવવું ફરજિયાત હતું.જેમ કે વર્તમાન કિસ્સામાં, કલેક્ટરે મતવિસ્તારની સીમાંકનને મંજૂરી આપવા અથવા મતવિસ્તારની સીમાંકન કરવા માટે કોઈ ઔપચારિક આદેશ પસાર કર્યો નથી, કલેક્ટરના ભાગ રૂપે કાર્યવાહી ફરજિયાત પ્રક્રિયાને અનુસર્યા વિના કહી શકાય.જો સત્તાનો ઉપયોગ કરવો હોય તો પણ પેટા કાયદા અનુસાર મતવિસ્તારોની રચના કરવી જરૂરી હતી અને અગાઉ અવલોકન મુજબ જો જરૂરી હોય તો કલેક્ટર દ્વારા મતવિસ્તારની અંદર સીમાંકન કરી શકાય છે.જેમ કે જ્યારે સામાવાળા નંબર ૧ કલેક્ટર સમક્ષ વાંધાઓ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા, ત્યારે ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, તેઓ પોતે મતવિસ્તાર માટે જોગવાઈ કરી શક્યા હોત પરંતુ આવું થયું નથી અને તેના બદલે, વાંધાઓને નકારી કાઢવામાં આવે છે.આથી, અમને જાણવા મળ્યું છે કે મતવિસ્તારની રચનાને લગતા મામલાના મૂળ સુધી આવા પાસાઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી, જે વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૧૨૦૬૭/૨૦૧૨ માં આ અદાલતના નિર્ણય અનુસાર જિલ્લા કલેક્ટર તરફથી ફરજિયાત છે અને રાજકોટ જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ઉદ્દેશિત નિર્ણય સાથે વાંચીને ૦૪/૦૩/૨૦૧૩ ની સંબંધિત બાબતો.તેથી, અમે પરિશિષ્ટમાં સામાવાળા નંબર ૧ તરફથી આદેશિત

કાર્યવાહી શોધી કાઢીએ છીએ:એ તેમજ પરિશિષ્ટમાં:બી ને કાયદાની નજરમાં ટકાવી શકાતો નથી અને પેટા કાયદા અનુસાર મતવિસ્તાર રચવા અને સીમાંકનની સત્તાનો વધુ ઉપયોગ કરવા અને પ્રક્રિયા શરૂ કરવા માટે સામાવાળા નંબર ૧ ને આગળના નિર્દેશ સાથે રદ કરવા અને અલગ રાખવા પાત્ર છે.

૧૦. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, ચૂંટણી અધિકારીએ વિવાદિત આદેશ આપવા અને પેટા-કાયદામાં પૂરા પાડવામાં આવેલ મતવિસ્તારો માટે કામચલાઉ મતદાર યાદી પ્રકાશિત કરવામાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા કરી હોવાનું ન કહી શકાય.ચૂંટણી વિભાગ ચૂંટણીના હેતુ માટે નિર્દિષ્ટ મતવિસ્તારમાં મતદારો (મતદારો) ને એકસાથે જૂથબદ્ધ કરવા માટે છે.આવા મતવિસ્તારની અંદર, કલેક્ટર સહિત સંબંધિત સત્તામંડળે ચૂંટણી યોજવા માટે જરૂરી પગલાં લેવા પડે છે અને આવા તબક્કાઓમાંથી એક એ છે કે દરેક મતવિસ્તારની મર્યાદાઓનું વર્ણન કરવા માટે મતવિસ્તારની સૂચિને સૂચિત કરવી અને વાંધાઓને આમંત્રિત કરીને તેને અંતિમ સ્વરૂપ આપવું.જો કે, આનો અર્થ એ નથી કે નિર્દિષ્ટ સોસાયટી સંપૂર્ણપણે અલગ મતવિસ્તાર પ્રદાન કરવા માટે સક્ષમ હશે, જેના માટે તેની ચૂંટણીના હેતુ માટે પેટા-કાયદામાં કોઈ જોગવાઈ કરવામાં આવી નથી.

૧૧. એક માણસ એક મતના સિદ્ધાંત પાછળનો વિચાર એ જોવાનો છે કે તે જ મતદારને બીજા મતવિસ્તારના પ્રતિનિધિને મત આપવાની મંજૂરી ન આપવામાં આવે.મતવિસ્તારોમાં સમાન કે લગભગ સમાન મતદારો હોવા જોઈએ તે તેમની

ભૌગોલિક પરિસ્થિતિને અવગણીને નક્કી કરી શકાતું નથી.એક વ્યક્તિ એક મતનો સિદ્ધાંત એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે છે કે મતદારને એકથી વધુ પ્રતિનિધિઓની પસંદગી કરવાની મંજૂરી ન આપવામાં આવે અને તેથી, મતદારોને જૂથબદ્ધ કરવા અને આવા મતવિસ્તાર અથવા વોર્ડમાંથી તેમના પ્રતિનિધિને મોકલવા માટે મતવિસ્તાર અથવા વોર્ડનું સીમાંકન જરૂરી છે.હાથ પરના કિસ્સામાં, પેટા-કાયદામાં સુધારા દ્વારા જે દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે તે ૧૪ મતવિસ્તારોમાં મતદારોને સમાન અથવા લગભગ સમાન પ્રમાણમાં વહેંચવાનો છે.મતદારોનું આ પ્રકારનું વિભાજન તેમના મતવિસ્તારના ભૌગોલિક વિસ્તારો સાથે મેળ ખાય છે કે કેમ અથવા તેમને તેમના મતવિસ્તારની પ્રાદેશિક મર્યાદાથી આગળ મતદાન કરવાની મંજૂરી આપે છે કે કેમ તે સંબંધિત સત્તામંડળે સામાવાળા નંબર ૬ દ્વારા તેના પેટા-કાયદામાં પ્રસ્તાવિત સુધારા પર નિર્ણય લેતી વખતે ધ્યાનમાં લેવાના અને ધ્યાનમાં લેવાના પરિબલો છે.

૧૨. આ તબક્કે, ભાવનગર ડિસ્ટ્રિક્ટ કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ અને અન્યો વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યોના ૨૦૦૬ (૨) જી. એલ. એચ. ૫૪૫ માં નોંધાયેલા કેસમાં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવાની જરૂર છે, જેમાં માનનીય ડિવિઝન બેન્ચે ચોક્કસ સોસાયટીની ચૂંટણીના હેતુ માટે મતવિસ્તાર તરીકે જાહેર કરાયેલા તાલુકાઓના મહેસૂલ વિસ્તારોમાં આવા મતદારના સભ્યપદના સંદર્ભમાં સભ્યના મત આપવાના અધિકારના પ્રશ્ન પર

વિચાર કર્યો છે.માનનીય વિભાગીય ખંડપીઠે ફરરા નંબર ૮ થી ૧૧ માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે અને અવલોકન કર્યું છે:

“૮. સિદ્ધપુર તાલુકા સહકારી ખરીદી અને વેચાણ સંઘ અને અન્ય (ઉપરોક્ત) માં, રાજ્ય સરકારના મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવેલા વિભાજન હેઠળ, મેહસાણા જિલ્લાના કેટલાક ગામોને કોતરીને નવા જિલ્લા પાટણની રચના કરવામાં આવી હતી.રાજ્ય સરકારે સિદ્ધપુર મહેસૂલ તાલુકાનો ભાગ બનેલા કેટલાક ગામોને પણ બાકાત રાખ્યા હતા અને તેમને નવા રચાયેલા ઉઝા તાલુકામાં સામેલ કર્યા હતા.આ વિભાજનના પરિણામે, સિદ્ધપુર તાલુકા સહકારી મંડળી સાથે જોડાયેલી ૨૭ પ્રાથમિક મંડળીઓ ઉઝા તાલુકાના પ્રાદેશિક વિસ્તારમાં આવી હતી.પાટણ તાલુકાના ચૂંટણી અધિકારી-કમ-પ્રિન્ટ અધિકારીએ સિદ્ધપુર અને પાટણ તાલુકા સહકારી વેચાણ અને ખરીદી સંઘ લિમિટેડ માટે અલગથી ચૂંટણી પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરવા માટે બે ચૂંટણી કાર્યક્રમો બહાર પાડ્યા હતા.સિદ્ધપુરના કિસ્સામાં ૨૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૧ના રોજ અને પાટણ તાલુકા સહકારી સંઘોના કિસ્સામાં ૧૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૧ના રોજ કામચલાઉ મતદાર યાદી તૈયાર કરીને ચૂંટણી કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.૨૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨ના રોજ પાટણ સહકારી સંઘ માટે પરિણામની જાહેરાત સાથે ચૂંટણી પૂરી થઈ હતી અને સિદ્ધપુર સહકારી સંઘ માટે ૪ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૨ના રોજ સમાપ્ત થવાની હતી.સિદ્ધપુર અને પાટણ ખાતે તાલુકા વેચાણ અને ખરીદી સહકારી સંઘો કાયદાની કલમ ૭૪સી હેઠળ નિર્દિષ્ટ સહકારી મંડળીઓ છે અને આ સહકારી મંડળીઓની ચૂંટણીઓ કાયદાની કલમ ૧૪ હેઠળ કલમ ૧૪પએ થી કલમ ૧૪પવાયમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અને નિયમો અનુસાર યોજવી જરૂરી હતી.સિદ્ધપુર તાલુકા નિર્દિષ્ટ સહકારી મંડળી સાથે જોડાયેલી કુલ ૬૫ સભ્ય સહકારી મંડળીઓમાંથી ૨૭ સભ્ય સહકારી મંડળીઓને મતદાર યાદીમાંથી બાકાત રાખવા માટે ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા લેવામાં આવેલી કાર્યવાહીને બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં

આવેલી રિટ પિટિશનમાં હાઇકોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવી હતી.અરજદારો વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે માત્ર પાટણ અને સિદ્ધપુર તાલુકાઓના મહેસૂલ ક્ષેત્રોના પરિવર્તન પર, તે તાલુકાઓમાં ફેડરલ સોસાયટીઓનું સભ્યપદ ત્યાં સુધી બદલાશે નહીં જ્યાં સુધી સોસાયટીઓ પોતે કાયદાની કલમ ૧૩ હેઠળ તેમના પેટા-કાયદામાં સુધારો નહીં કરે અને તેથી, સિદ્ધપુર તાલુકા નિર્દિષ્ટ સહકારી સમિતિ સાથે જોડાયેલી ૨૭ સભ્ય સહકારી મંડળીઓને મતદાર સૂચિમાંથી બાકાત રાખી શકાતી નથી.ડિવિઝન બેંચ સમક્ષ એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે પેટા-કાયદામાં ઉપયોગમાં લેવાતા 'સિદ્ધપુર તાલુકા' નો અર્થ 'સિદ્ધપુર તાલુકા' હોવો જોઈએ, જે વર્ષ ૧૯૯૭ પહેલા અસ્તિત્વમાં હતો, એટલે કે તાલુકાના વિસ્તારો બદલવામાં આવ્યા તે પહેલાં અને તેમાં પ્રાથમિક મંડળીઓ ધરાવતા ગામના કેટલાક ભાગોને બાકાત રાખવામાં આવ્યા હતા અને તેથી, ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા સોસાયટીઓના નામોને મતદાર સૂચિમાંથી બાકાત રાખી શકાયા ન હોત.અધિનિયમ અને નિયમોની યોજનાનું સર્વેક્ષણ કર્યા પછી, આ ઉચ્ચ ન્યાયાલયની ખંડપીઠે અહેવાલિત નિર્ણયના ફક્ત ૧૫,૧૭,૧૮ અને ૧૯માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

“૧૫. આ રીતે કાયદાની જોગવાઈઓ અને ઉપર ઉલ્લેખિત નિયમો પર કાયદાની યોજનાનું ટૂંકમાં સર્વેક્ષણ કર્યા પછી, આપણે જે શોધી કાઢીએ છીએ તે એ છે કે રાજ્ય સ્તરથી તાલુકા સ્તર સુધી સહકારી સંસ્થાઓનું માળખું મહેસૂલ ક્ષેત્રો પર આધારિત છે.જિલ્લા અને તાલુકા સહકારી મંડળીનું સભ્યપદ જિલ્લા અને તાલુકામાં હોવું જરૂરી છે.સંઘીય અથવા અન્યથા સંસ્થાઓની ચૂંટણી જિલ્લા કલેક્ટર દ્વારા તાલુકા અથવા સંબંધિત જિલ્લાના મહેસૂલ ક્ષેત્રોના આધારે યોજવી જરૂરી છે.તેથી, તાલુકા અથવા જિલ્લાના મહેસૂલ વિસ્તારનો જિલ્લા અથવા તાલુકા સ્તરની સહકારી મંડળીની ચૂંટણી યોજવા સાથે કોઈ સંબંધ નથી તેવી અરજદારો વતી રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલને સ્વીકારવી શક્ય નથી.એ

વાત સાચી છે કે ગુજરાત અધિનિયમમાં તાલુકા અથવા જિલ્લાના વિસ્તારમાં ફેરફારની સ્થિતિમાં સહકારી મંડળીઓના માળખામાં ફેરફારની કાળજી લેવા માટે મહારાષ્ટ્ર અધિનિયમની કલમ ૧૮સીમાં કોઈ સમાંતર જોગવાઈઓ જોવા મળતી નથી.પરંતુ માત્ર તે જ કારણસર, એવું ન કહી શકાય કે ગુજરાત અધિનિયમ અને તે હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો હેઠળ તાલુકા અથવા જિલ્લાના વિસ્તારમાં ફેરફારને ધ્યાનમાં લીધા વિના અને તેના પેટા-કાયદામાં સુધારો કર્યા વિના, પ્રાથમિક સ્તરની સહકારી મંડળી તેના સભ્યોને તાલુકા સ્તરે ફેડરલ સોસાયટીને મત આપવા અથવા ચૂંટણી માટે મોકલી શકે છે જ્યારે આવી મંડળીઓ તે તાલુકાના મહેસૂલ વિસ્તારમાં આવતી નથી.મહારાષ્ટ્ર અધિનિયમની કલમ ૧૮સી જેવી જોગવાઈની ગેરહાજરીમાં, તેના સભ્યોને મત આપવાના અધિકારનો ઉપયોગ કરવા અને પ્રાથમિક મંડળીઓમાંથી સંઘીય સમાજમાં ચૂંટણી લડવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે, અધિનિયમની કલમ ૧૩ અનુસાર તાલુકા અથવા જિલ્લાના વિસ્તાર સુધી તેની ચૂંટણીને પ્રતિબંધિત કરવા માટે તેના પેટા-કાયદામાં સુધારો કરવો સમાજની ફરજ છે. તાલુકા અને જિલ્લાની અંદર સભ્યોની ચૂંટણીને પ્રતિબંધિત કરવા માટે કાયદાની કલમ ૧૪ હેઠળ પેટા-કાયદામાં અનુરૂપ ફેરફાર કરવા માટે પણ કુલસચિવ તેની સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકે છે.સામાવાળાઓ વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતમાં ઘણું બળ છે કે સંઘીય સમાજની ચૂંટણી માટે પ્રાથમિક સમાજના સભ્ય તરીકે મત આપવાનો અથવા ચૂંટણી લડવાનો સભ્યનો અધિકાર સંઘીય સમાજના સંબંધિત પેટા-કાયદાઓ દ્વારા નિયંત્રિત થવો જોઈએ અને જો પેટા-કાયદાઓ તાલુકાની અંદર આવતી સંલગ્ન મંડળીઓના સભ્યપદને પ્રતિબંધિત કરે છે, તો તાલુકાની બહાર આવતી મંડળીઓ મતના અધિકારનો દાવો કરી શકતી નથી અને તેમના સભ્યો અથવા પ્રતિનિધિઓ દ્વારા ચૂંટણી લડી શકે છે.આ સંદર્ભમાં સિદ્ધપુર તાલુકા ફેડરલ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટી અને પાટણ તાલુકા ફેડરલ કો-ઓપરેટિવ સોસાયટીનો પેટા-કાયદો નંબર

૭ (૧) જોવો જરૂરી છે, જેની નકલો સુનાવણી દરમિયાન અમને આપવામાં આવી હતી.પાટણ અને સિદ્ધપુર ખાતે તાલુકા સ્તરની ફેડરલ સોસાયટીઓ બંનેમાં પેટા-કાયદો નંબર ૭ (૧) સંબંધિત તાલુકામાં અસ્તિત્વ ધરાવતી અને કાર્યરત વ્યક્તિ અથવા સોસાયટી બનવા માટે સભ્ય માટે પાત્રતા લાયકાત સૂચવે છે.જો તે પેટા-કાયદાની સ્થિતિ હોય, તો કોઈ પણ સભ્ય સમાજ અથવા વ્યક્તિ, જે તાલુકાની અંદર નથી, માત્ર પ્રાથમિક સમાજની નોંધણીમાં તેનું સભ્યપદ ચાલુ રાખીને સંઘીય સમાજોની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવાનો કોઈ અધિકાર હોવાનો દાવો કરી શકશે નહીં.

૧૭. કાયદાની યોજના અને સંબંધિત પેટા-કાયદાઓની તપાસ કર્યા પછી, અરજદારો વતી રજૂ કરાયેલી દલીલ આકર્ષક હોવા છતાં સ્વીકાર્ય નથી.આપણે ઉપર જણાવ્યા મુજબ, રાજ્ય સ્તરથી તાલુકા સ્તર સુધીની સંસ્થાઓની લાયકાત, બંધારણ અને માળખું જિલ્લા અને તાલુકાના પ્રાદેશિક મહેસૂલ ક્ષેત્રો પર આધારિત છે.કલેક્ટર જે જિલ્લાના મહેસૂલ વડા છે તેમને ચૂંટણી યોજવાનો અધિકાર છે અને તેમનું અધિકારક્ષેત્ર જિલ્લા સુધી મર્યાદિત છે.તેવી જ રીતે, જે અધિકારીઓ અને સત્તાવાળાઓને ચૂંટણી યોજવા માટે કલેક્ટર દ્વારા સત્તાઓ આપવામાં આવે છે તેઓ પણ તાલુકાઓ સુધી મર્યાદિત પ્રાદેશિક અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે જેમાં તેઓ કલેક્ટર વતી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે.સામાવાળાઓ વતી યોગ્ય રીતે ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે કે જો ૨૭ પ્રાથમિક સહકારી મંડળીઓ, જે હવે સિદ્ધપુર તાલુકાનો ભાગ નથી અને ઉંઝા તાલુકા ફેડરલ સોસાયટી સાથે જોડાણ મેળવવા માંગે છે, તેમને સિદ્ધપુર તાલુકાની ચૂંટણી માટે મતદાન કરવાની અને ચૂંટણી લડવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો અસંતુલન પેદા થશે, જે હવે ઉંઝા તાલુકામાં આવતી ફેડરલ સોસાયટીઓને પ્રતિકૂળ અસર કરશે.

૧૮. કાયદામાં ફેડરલ સોસાયટીઓના પરિકલ્પિત માળખાને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમની ચૂંટણીઓ માત્ર હાલના મહેસૂલ ક્ષેત્રોના આધારે જ

યોજવી જરૂરી છે.અરજદારો વતી એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે માત્ર તાલુકાઓના પ્રાદેશિક વિસ્તારમાં ફેરફાર કરવાથી પ્રાથમિક મંડળીઓ અથવા સંઘીય સમાજનું સભ્યપદ કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈ હેઠળ આપમેળે બંધ નહીં થાય. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સંઘીય સમાજના સંચાલન અને વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓના ક્ષેત્રનો તાલુકા અથવા જિલ્લાના મહેસૂલ ક્ષેત્રો સાથે કોઈ સીધો સંબંધ નથી.આ સંદર્ભમાં, વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે બોમ્બે જમીન મહેસૂલ સંહિતા હેઠળ તાલુકાઓના પ્રાદેશિક વિસ્તારમાં ફેરફારને કારણે જ પેટા-કાયદામાં પૂરા પાડવામાં આવેલા તેમના અધિકારોની વિરુદ્ધ પ્રાથમિક અને સંઘીય મંડળીઓના સભ્યો તરીકે વ્યક્તિઓ અને સમાજોના અધિકારોને પ્રતિકૂળ અસર કરી શકાતી નથી.

૧૮. છેલ્લી દલીલ પર, અમે સ્પષ્ટ કરી શકીએ છીએ કે પ્રાથમિક અથવા સંઘીય સમાજમાં માન્ય રીતે દાખલ કરાયેલા સભ્યને સભ્ય તરીકે ઘણા અધિકારો છે.સભ્યપદના આધારે અથવા શેરધારક તરીકે, તેને સમાજના વેપાર અને વ્યવસાયમાં તેના સભ્યપદનો લાભ મેળવવાનો અધિકાર છે.સભ્ય તરીકે તેને સમાજ સાથે વ્યવસાયિક વ્યવહાર કરવાના અન્ય અધિકારો પણ છે.પરંતુ અમારા માનવામાં આવતા અભિપ્રાય મુજબ, સમાજમાં તેના મત આપવા અને ચૂંટણી લડવાના અધિકારો તેના સભ્ય (વ્યક્તિ અથવા સમાજ) હોવા પર આધારિત છે જે મહેસૂલ તાલુકાના ચોક્કસ પ્રાદેશિક અધિકારક્ષેત્રમાં રહે છે અથવા તેની કામગીરી ધરાવે છે.જો સભ્ય તરીકે કોઈ સોસાયટી અથવા સભ્ય તરીકે કોઈ વ્યક્તિ મહેસૂલ તાલુકામાં રહેવાનું બંધ કરે છે, તો તેઓ તે તાલુકાની ફેડરલ સોસાયટીની ચૂંટણીમાં તે સોસાયટીના સભ્ય તરીકે મત આપવાનો અથવા ચૂંટણી લડવાનો અધિકાર દાવો કરી શકતા નથી.તાલુકા ફેડરલ સોસાયટીનો પેટા-કાયદો નંબર ૭ (૧) ચૂંટણીની તારીખે પ્રાપ્ત થતી પરિસ્થિતિ પર લાગુ કરવો પડશે.અરજદારો વતી રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ સ્વીકારી શકાતી નથી કે તેમાં ઉલ્લેખિત

"સિદ્ધપુર તાલુકા" શબ્દનો અર્થ "સિદ્ધપુર તાલુકા" તરીકે વાંચવો જોઈએ કારણ કે તે પેટા-કાયદો નંબર ૭ (૧) ની રચનાની તારીખે અને વર્ષ ૧૯૯૭માં તાલુકાના સીમાંકન પહેલાં અસ્તિત્વમાં હતો.અમારા મતે, કાયદાની જોગવાઈઓ અને પેટા-કાયદાઓનું આ પ્રકારનું નિર્માણ અને અર્થઘટન ટોચનાથી લઈને જિલ્લા અને તાલુકા સ્તર સુધીના મહેસૂલ ક્ષેત્રો પર આધારિત સહકારી મંડળીઓના માળખાને વિનાશક બનાવશે.આવા અર્થઘટનથી ઉંઝા જેવા અન્ય તાલુકાઓની સંઘીય સમાજની ચૂંટણીઓ પર પણ પ્રતિકૂળ અસર પડશે, જેમના પ્રાદેશિક વિસ્તારમાં હવે ૨૭ સહકારી મંડળીઓ આવે છે.મહારાષ્ટ્ર અધિનિયમમાં મળતી સમાન જોગવાઈની ગેરહાજરીમાં, મહેસૂલ તાલુકાઓના વિસ્તારનું સીમાંકન અથવા ફેરફાર પર, સંબંધિત મંડળીઓ પર તેમના પેટા-કાયદામાં સુધારો કરવાની અથવા કલમ ૧૪ હેઠળ યોગ્ય સુધારાત્મક અથવા બળજબરીથી કાર્યવાહી કરવાની ફરજ છે."

૯. આ અદાલતના વિભાગીય ખંડપીઠે ઉપરોક્ત અવલોકનોનો અભ્યાસ કરવાથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે રાજ્ય સ્તરથી તાલુકા સ્તર સુધી સહકારી મંડળીઓનું માળખું મહેસૂલ ક્ષેત્રો પર આધારિત છે.જિલ્લા અને તાલુકા સહકારી મંડળીનું સભ્યપદ જિલ્લા અને તાલુકામાં હોવું જરૂરી છે.સંઘની ચૂંટણીઓ, સંઘીય હોય કે અન્યથા, જિલ્લા કલેક્ટર દ્વારા તાલુકા અથવા સંબંધિત જિલ્લાના મહેસૂલ ક્ષેત્રોના આધારે યોજવી જરૂરી છે.સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૧૨ની કલમ ૪ અને ૬ની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરતી વખતે, સુપ્રીમ કોર્ટ એપેક્સ કો-ઓપરેટિવ બેંક ઓફ અર્બન બેંક ઓફ મહારાષ્ટ્ર એન્ડ ગોવા લિમિટેડ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર સ્ટેટ કો-ઓપરેટિવ બેંક લિમિટેડ, (૨૦૦૩) ૧૧ એસસીસી ૬૬ કેસમાં ચુકાદો આપ્યો છે કે:"કંપની અધિનિયમનો આશરો લીધા વિના સમાજોને કોર્પોરેટ અસ્તિત્વ આપવા માટે, સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૧૨ ઘડવામાં આવ્યો હતો.તેની કલમ ૪ અને ૬ દર્શાવે છે કે આ કાયદો અનિવાર્યપણે એવા સમાજો સાથે વ્યવહાર કરે છે કે જેમના સભ્યો

એક જ નગર અથવા ગામ અથવા ગામોના જૂથમાં રહેતા હતા અથવા જેમના સભ્યો એક જ આદિજાતિ, વર્ગ, જાતિ અથવા વ્યવસાયના હતા.સમાજનો ઉદ્દેશ તેના સભ્યોના હિતને પ્રોત્સાહન આપવાનો હોવો જોઈએ.આ દર્શાવે છે કે સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૧૨ સ્થાનિક મંડળીઓ માટે ઘડવામાં આવ્યો હતો.”

ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલા સિદ્ધાંતો કાયદાની કલમ ૬ની જોગવાઈઓને લાગુ પડશે, જે અન્ય બાબતોની સાથે એવી જોગવાઈ કરે છે કે અમર્યાદિત જવાબદારી ધરાવતી કોઈ પણ સોસાયટીની નોંધણી ત્યાં સુધી કરવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી સોસાયટીની રચના કરતી તમામ વ્યક્તિઓ એક જ નગર અથવા ગામમાં અથવા ગામોના એક જ જૂથમાં ન રહે.તેથી, એ સ્પષ્ટ છે કે રાજ્ય સ્તરથી તાલુકા સ્તર સુધીની સહકારી સંસ્થાઓનું માળખું મહેસૂલ ક્ષેત્રો પર આધારિત છે.આ સંજોગોમાં, આ અદાલત માટે અરજદારો વતી રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ સ્વીકારવી શક્ય નથી કે તાલુકા અને જિલ્લાના મહેસૂલ વિસ્તારોને જિલ્લા અથવા તાલુકા સ્તરની સહકારી મંડળીની ચૂંટણીઓ યોજવા સાથે કોઈ સંબંધ નથી.નિયમોના નિયમ ૪ માં સોસાયટીઓના પેટા-કાયદામાં જણાવ્યા મુજબ મતવિસ્તાર મુજબ કામચલાઉ ચાટી તૈયાર કરવાની જોગવાઈ છે.આ અદાલત માટે એવું માનવું શક્ય નથી કે તાલુકા અથવા જિલ્લાના વિસ્તારમાં ફેરફારને ધ્યાનમાં લીધા વિના અને તેના પેટા-કાયદામાં સુધારો કર્યા વિના, પ્રાથમિક સ્તરની સહકારી મંડળી તેના સભ્યોને તાલુકા સ્તરે ફેડરલ સોસાયટીને મત આપવા અથવા ચૂંટણી માટે મોકલી શકે છે જ્યારે આવી મંડળીઓ તે તાલુકાના મહેસૂલ વિસ્તારમાં આવતી નથી.પ્રાથમિક અથવા સંઘીય સમાજમાં માન્ય રીતે દાખલ કરાયેલા સભ્ય પાસે ઘણા અધિકાર ધરાવતા ક્વો સભ્ય હોય છે.સભ્યપદના આધારે અથવા શેરહોલ્ડર તરીકે, તેને સમાજના વેપાર અને વ્યવસાયમાં તેના સભ્યપદનો લાભ મેળવવાનો અધિકાર છે.સભ્ય તરીકે તેને સમાજ સાથે વ્યવસાયિક વ્યવહાર કરવાના અન્ય અધિકારો પણ છે.જો કે, સમાજમાં તેના મત આપવા અને ચૂંટણી લડવાના અધિકારો તેના સભ્ય (વ્યક્તિ અથવા સમાજ) હોવા પર આધારિત છે જે

મહેસૂલ તાલુકાના ચોક્કસ પ્રાદેશિક અધિકારક્ષેત્રમાં રહે છે અથવા તેની કામગીરી ધરાવે છે.જો સભ્ય તરીકેની સોસાયટી અથવા સભ્ય તરીકેની વ્યક્તિ મહેસૂલ તાલુકામાં રહેતી નથી, તો તે તે તાલુકાની ફેડરલ સોસાયટીની ચૂંટણીમાં તે સોસાયટીના સભ્ય તરીકે મત આપવાનો અથવા ચૂંટણી લડવાનો અધિકાર દાવો કરી શકતો નથી.

૧૦. કાયદાની કલમ ૨૮ (૩) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, સાવરકુંડલા મહેસૂલ તાલુકા ૧એમાં આવેલી મંડળીઓના નામોને બાકાત રાખી શકાયા ન હોત તેવી દલીલમાં કોઈ ગુણદોષ નથી.કાયદાની કલમ ૨૮ પેટા કલમ (૩) ની જોગવાઈઓને નિયમોની જોગવાઈઓને આધિન વાંચવી પડશે.કાયદાની કલમ ૨૮ (૩) એવી જોગવાઈ કરે છે કે જે સોસાયટીએ તેના ભંડોળનો કોઈ પણ ભાગ અન્ય સોસાયટીના શેરમાં રોકાણ કર્યો હોય, તે સોસાયટીની બાબતોમાં તેના વતી મત આપવા માટે તેના સભ્યોમાંથી એકની નિમણૂક કરી શકે છે અને તે મુજબ આવા સભ્યને પ્રથમ સોસાયટી વતી મત આપવાનો અધિકાર રહેશે.જો કે, તેમાં કોઈ શંકા નથી કે મત આપવાનો અધિકાર નિયમોની જોગવાઈઓના આધારે નક્કી કરવો પડશે અને સાવરકુંડલા મહેસૂલ તાલુકામાં આવેલી પ્રાથમિક સહકારી મંડળીઓ નિયમોના નિયમ ૪ (૧) ની દ્રષ્ટિએ ૩૧ માર્ચ, ૨૦૦૫ના રોજ નિર્દિષ્ટ સોસાયટીના સભ્યો ન હોવાથી, તેમને નિર્દિષ્ટ સોસાયટીની સમિતિઓની ચૂંટણીમાં મત આપવાનો કોઈ અધિકાર નથી.

૧૧. સાવરકુંડલા મહેસૂલ તાલુકામાં આવેલી પ્રાથમિક સહકારી મંડળીઓના સભ્યપદની કોઈ સમાપ્તિ કાયદાની કલમ ૨૬ની દ્રષ્ટિએ થઈ નથી અને તેથી, તે મંડળીઓને કાયદાની કલમ ૨૮ દ્વારા તેમને આપવામાં આવેલી મતદાનની સત્તાનો ઉપયોગ કરવાથી અટકાવી શકાતી ન હતી તેવી અરજી પણ સ્વીકારી શકાતી નથી.તે કોઈનો કેસ નથી કે ન તો ચૂંટણી અધિકારીએ એવું માન્યું છે કે સાવરકુંડલા મહેસૂલ તાલુકામાં આવેલી પ્રાથમિક સહકારી મંડળીઓ નિર્દિષ્ટ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિની ચૂંટણીમાં મત આપવા માટે હકદાર નથી, તેથી તેઓ નિર્દિષ્ટ સોસાયટીના સભ્યો બનવાનું બંધ કરી દીધું છે.અરજીઓમાં

અરજદારોએ જણાવ્યા મુજબ, સાવરકુંડલા મહેસૂલ તાલુકામાં આવેલી પ્રાથમિક મંડળીઓ, જે ચોક્કસ મંડળીના સભ્યો છે, તેમણે સભ્યો તરીકે તેમને ઉપલબ્ધ અન્ય અધિકારોનો ઉપયોગ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું છે અને લાભ મેળવ્યા છે.જો કે, ચોક્કસ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિની ચૂંટણીમાં મત આપવાનો અધિકાર ચોક્કસ સોસાયટી અને તેના સભ્યો વચ્ચેના કરાર દ્વારા સંચાલિત થતો નથી, પરંતુ તે વૈધાનિક નિયમો/૧૯૮૨ દ્વારા સંચાલિત થાય છે અને નિયમોના નિયમ ૪ (૧) માં પૂરા પાડવામાં આવેલ છે, માત્ર તે જ વ્યક્તિઓ કે જેઓ ચૂંટણીના વર્ષના તરત પહેલાના વર્ષના હિસાબ તૈયાર કરવાની તારીખે નિર્દિષ્ટ સોસાયટીના સભ્યો છે, તેઓ કામચલાઉ ચાટીમાં સામેલ થવા માટે હકદાર છે.રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૫૭૫૩/૨૦૦૬, એટલે કે ભાવનગર જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડમાં અરજદાર નંબર ૧ એ પોતે **સિદ્ધપુર તાલુકા સહકારી ખરીદી અને વેચાણ સંઘ અને અન્ય (ઉપરોક્ત)** માં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયનો અમલ કર્યો હતો, અને તેથી, સાવરકુંડલા મહેસૂલ તાલુકામાં આવેલી સહકારી મંડળીઓને ચોક્કસ સોસાયટીની સમિતિની ચૂંટણીમાં મતદાનના અધિકારનો ઉપયોગ કરવા સક્ષમ બનાવવા માટે પેટા-કાયદામાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૫૭૫૩/૨૦૦૬, એટલે કે ભાવનગર જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડમાં અરજદારોનો કેસ નથી કે, **સિદ્ધપુર તાલુકા સહકારી ખરીદી અને વેચાણ સંઘ અને અન્ય (ઉપરોક્ત)** માં આપવામાં આવેલા નિર્ણયને અનુસરીને પેટા-કાયદામાં કરવામાં આવેલ સુધારો ગેરકાયદેસર અથવા કાયદાની જોગવાઈઓથી વિપરીત હતો અથવા ખોટી ધારણા હતી કે ન તો રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે વિશેષ નાગરિક અરજી નંબર ૫૭૫૩/૨૦૦૬ માં અરજદારો દ્વારા પેટા-કાયદામાં કરવામાં આવેલા સુધારાને રદ કરવા માટે કોઈ પણ અધિકારીને કોઈ અરજી કરવામાં આવી હતી, જેને ૨૬ ઓક્ટોબરના રોજ ચોજાયેલી નિર્દિષ્ટ સોસાયટીની સામાન્ય સભામાં મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. ન તો રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે સહકારી મંડળીઓના નિયામક દ્વારા પેટા-કાયદામાં સુધારાની નોંધણી પછી બોર્ડની સામાન્ય સભામાં ૨૬ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૫ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા ઠરાવ પહેલા પ્રવર્તમાન સ્થિતિને પુનઃસ્થાપિત

કરવા માટે નિર્દિષ્ટ સોસાયટી દ્વારા પેટા-કાયદામાં બીજો સુધારો રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.તે કાયદાની સારી રીતે સ્થાપિત દરખાસ્ત છે કે સહકારી મંડળી દ્વારા સમયાંતરે સુધારેલા પેટા-કાયદાઓ સોસાયટી અને તેના સભ્યો માટે બંધનકર્તા છે અને ન તો સોસાયટી કે ન તો તેના સભ્યોને સંસ્થા દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા પેટા-કાયદાઓની વિરુદ્ધ કામ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં.આ કિસ્સામાં, ૨૬ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૫ના રોજ તેની સામાન્ય બોર્ડની બેઠકમાં સુધારેલા નિર્દિષ્ટ સોસાયટીના પેટા-કાયદાઓ આજે પણ અમલમાં છે અને નિર્દિષ્ટ સોસાયટી અને તેના સભ્યો દ્વારા દાવો કરવામાં આવેલી રાહત, જે પેટા-કાયદાઓથી વિપરીત છે, તે આપી શકાતી નથી.સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૫૭૫૩/૨૦૦૬ માં અરજદારોનું વર્તન એવું છે, જે તેમને અરજીમાં વિનંતી કરવામાં આવેલી રાહતનો દાવો કરવાથી વંચિત કરે છે.જિલ્લાઓ અને તાલુકાઓના વિભાજન પછી, તાલુકાની અંદર આવેલી સહકારી મંડળીઓ ચોક્કસ સોસાયટીની ચૂંટણીમાં તે સોસાયટીના સભ્ય તરીકે મત આપવાનો અથવા ચૂંટણી લડવાનો અધિકાર ધરાવતી સભ્યો બનવાનું બંધ કરે છે.તેથી, નિર્દિષ્ટ સોસાયટી દ્વારા પેટા-કાયદામાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જે ૨૬ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૫થી અમલમાં આવ્યો હતો.સાવરકુંડલા મહેસૂલ તાલુકામાં આવેલી પ્રાથમિક સહકારી મંડળીઓ ભાવનગર જિલ્લા સહકારી બેંક લિમિટેડના સભ્યો ન હતા, જે ૩૧ માર્ચ, ૨૦૦૫ના રોજ મત આપવાનો અધિકાર અથવા તે સમાજના સભ્ય તરીકે ચૂંટણી લડવાનો દાવો કરવાના હેતુથી એક ફેડરલ સોસાયટી છે અને તેથી, ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા તેમના નામોને મતદાર સૂચિમાંથી બાકાત રાખવાનો નિર્ણય ગેરકાયદેસર ગણી શકાય નહીં, જેથી બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી તાત્કાલિક અરજીઓમાં આ અદાલતની દખલગીરીને સમર્થન મળે.”

૧૩. ૨૦૦૪ (૧) જી. એલ. આર. ૩૧૦ માં નોંધાયેલા એન્ટાકમ્પા દૂધ ઉત્પાદકો સહકારી મંડળી લી. વિરુદ્ધ સબરકાંત જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદકોના

કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો પણ સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે, જ્યાં અદાલતે, ચોક્કસ સમાજની ચૂંટણી યોજવાના નિયમોના સંદર્ભમાં, પેરા ૯ થી ૧૫ માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે અને અવલોકન કર્યું છે:

“૯. ઉપરોક્ત મને પેટા કાયદા ૩૫ (૧) ની અન્ય જોગવાઈઓની તપાસ કરવા લઈ જાય છે, જ્યાં સુધી તે દરેક મતવિસ્તાર માટે એકથી વધુ વ્યક્તિને પ્રતિનિધિત્વ આપવા સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૩૨ (૮) જે સુસંગત છે તે નીચે મુજબ વાંચે છે;

“૩૨ (૮) જ્યાં એકથી વધુ ગામમાં સોસાયટીનું કાર્યક્ષેત્ર હોય, ત્યાં મતવિસ્તારોની સંખ્યા કલમ ૭૪-બીની પેટા કલમ (૧) હેઠળ અનામત બે બેઠકો સિવાયની બેઠકોની કુલ સંખ્યા જેટલી હશે.

નિયમ ૩૨ના પેટા-નિયમ (૮) નું સાદું અને સરળ વાંચન દર્શાવે છે કે મતવિસ્તારોની સંખ્યા કલમ ૭૪બીની પેટા કલમ (૧) હેઠળ અનામત બે બેઠકો સિવાયની બેઠકોની કુલ સંખ્યા જેટલી હોવી જોઈએ. કલમ ૭૪બી અનામત વર્ગના સહ-વિકલ્પની જોગવાઈ કરે છે જે અરજીઓના વર્તમાન જૂથમાં સુસંગત નથી. જો કે, નિયમ ૩૨ના પેટા-નિયમ (૮) માં વપરાયેલી ભાષા સ્પષ્ટ કરે છે કે પેટા નિયમ (૮) ના પરિણામે એક મતવિસ્તાર માટે એક બેઠક હશે. જો એક મતવિસ્તાર એકથી વધુ બેઠકની જોગવાઈ કરે તો તે પેટા નિયમ (૮) ની જોગવાઈઓને અનુરૂપ નહીં હોય. તેવી જ રીતે, જો દરેક મતવિસ્તાર માટે એકથી વધુ નહીં માટે બેઠકની જોગવાઈ કરવામાં આવે તો તે નિયમ ૩૨ના પેટા નિયમ (૮) ને અનુરૂપ હોઈ શકે છે.

૧૦. નિયમ ૩એ (૮) પર ઉપરોક્ત અર્થઘટનને ધ્યાનમાં રાખીને, જો પેટા કાયદો ૩૫ (૧) (એ) ની તપાસ કરવામાં આવે, તો તે સ્પષ્ટ છે કે માલપુર, મેઘરાજ તાલુકા, ભિલોડા, ખેડબ્રહ્મા અને અન્ય મતવિસ્તારના પ્રતિનિધિઓને એકથી વધુ બેઠકો આપવામાં આવે છે, જોકે દરેક કિસ્સામાં મતવિસ્તાર એક છે.તેથી, મારા મતે જ્યારે વૈધાનિક નિયમો દરેક મતવિસ્તાર માટે એકથી વધુ બેઠકની જોગવાઈ ન કરે, ત્યારે પેટા કાયદો સુસંગત રહેશે નહીં અને નિયમ ૩એના પેટા નિયમ (૮) નું ઉલ્લંઘન કરશે અને તેથી આવા પેટા કાયદાને જાળવી શકાતો નથી કે તેને અમલમાં મૂકવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે કાયદાકીય નિયમો પેટા કાયદાના અમલ પર ચાલશે અને કાયદાકીય નિયમોને ધ્યાનમાં રાખીને કોઈ પેટા કાયદાને જાળવી રાખવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.જ્યારે અદાલતે પેટા-કાયદાઓ અને વૈધાનિક નિયમો વચ્ચે અસર કરવાની હોય ત્યારે અદાલત વૈધાનિક નિયમોને અસર કરશે, નહીં કે પેટા-કાયદાઓ જો આવા પેટા-કાયદાઓ નિયમો સાથે વિરોધાભાસી હોય તો.જો પેટા-કાયદાઓ વિરોધાભાસી હોય અથવા કાયદાકીય નિયમોની અસરને નાબૂદ કરી રહ્યા હોય તો આવા પેટા-કાયદાઓ કાયદાકીય નિયમોને યોગ્ય રીતે લાગુ કરવાના હેતુથી અવગણવાને પાત્ર છે.તેથી, જો સંઘ દરેક મતવિસ્તાર માટે એકથી વધુ વ્યક્તિ માટે બેઠકો આપીને ૩૫ (૧) (એ) પેટા કાયદા અનુસાર સભ્યોની વ્યવસ્થાપન સમિતિની ચૂંટણી યોજવા ઈચ્છે છે, તો તેને મંજૂરી આપી શકાતી નથી.આ રીતે, આખરે સામાવાળા નંબર ૧-સંઘ તરફથી નિયમોના નિયમ ૩એ (૮) ને અનુરૂપ બનાવવા માટે પેટા કાયદામાં સુધારો કરવો પડશે.ઉપરોક્ત SCA નંબર ૬૫૨૪/૦૩ માં અરજદાર-સામાવાળા નંબર ૧ સંઘના અધિકારો અને દલીલો પ્રત્યે પૂર્વગ્રહ વિના છે.જો આ અદાલતને લાગે કે નિયમ ૩એ (૮) ગેરબંધારણીય છે અથવા રદબાતલ બાબત અલગ હશે પરંતુ ત્યાં સુધી નિયમને કામ કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ અને માત્ર કારણ કે નિયમની બંધારણીય માન્યતાને પડકારવામાં આવે છે, તો નિયમની અસર અને અમલીકરણક્ષમતાને ન તો નાબૂદ કરી શકાય છે.

૧૧. ઉપરોક્ત ચર્ચા અને અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણીનો આદેશ આપવાના હેતુસર માન્યતા અથવા ઉપવિધિ ૩૫ (૧) (એ) બાબત પર વિચાર કરવો પડશે. ચૂંટણી થવાની છે તે મુદ્દે કોઈ વિવાદ નથી. એવું બની શકે છે કે ભૂતકાળમાં પેટા કાયદો ૩૫ (૧) (એ) ના આધારે ચૂંટણી યોજાઈ હોત. જો કે, તે સામાવાળા નંબર ૧ સંઘનો કેસ પણ નથી કે પેટા કાયદો ૩૫ (૧) (એ) ની માન્યતાની તપાસ આ અદાલત દ્વારા અથવા કાયદાને જાણીતા કોઈપણ સક્ષમ મંચ દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને તે ઉપરોક્ત પરીક્ષણ સાથે ઊભું છે. જ્યારે ઉપરોક્ત નિરીક્ષણોને ધ્યાનમાં રાખીને આ અદાલતને જાણવા મળ્યું છે કે દરેક મતવિસ્તારમાં એકથી વધુ વ્યક્તિઓને પ્રતિનિધિત્વ આપવા માટે પેટા-કાયદો ૩૫ (૧) (એ) ગેરકાયદેસર છે અને જ્યારે આ અદાલતને જાણવા મળ્યું છે કે વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોમાં ત્રણ મહિલા પ્રતિનિધિઓના સહ-પસંદગી દ્વારા સમાવેશનો પેટા-કાયદો ગેરકાયદેસર છે, ત્યારે સામાવાળા નંબર ૧-સંઘની વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર થવી જોઈએ અને તે હદ સુધી પેટા-કાયદાની અવગણના કરવી પડશે જે ગેરકાયદેસર હોવાનું જણાય છે. સામાવાળા નંબર ૧ સંઘે તેની સામાન્ય સભામાં કાયદાની કલમ ૭૪સી (૩) ની જોગવાઈઓને અનુરૂપ અથવા નિયમોના નિયમ ૩એ (૮) ને અનુરૂપ પેટા કાયદામાં સુધારો કરવાની બાબત પર વિચાર કરવો તે સામાવાળા નંબર ૧ સંઘ માટે હોઈ શકે છે, પરંતુ માત્ર એટલા માટે કે સુધારો કરવામાં આવ્યો નથી અથવા સંઘની સામાન્ય સંસ્થાએ હકારાત્મક વિચારણા કરી નથી, સામાવાળા નંબર ૧ જેવી ચોક્કસ સોસાયટીની ચૂંટણીને નિષ્ક્રિય રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી અથવા કોઈપણ સંજોગોમાં તેને વધુ અટકાવી શકાતી નથી. ચૂંટણી અટકાવવાના પ્રયાસોથી મતદારોનો જનાદેશ ગુમાવનારાઓને ફાયદો ન થાય તે માટે કલમ ૭૪ડીની જોગવાઈઓ વિધાનસભા દ્વારા ઘડવામાં આવે છે. તેથી, એ જોવા માટે યોગ્ય કાળજી લેવાની જરૂર છે કે કોઈ પણ સંજોગોમાં ચૂંટણીની તારીખથી છ મહિનાનો સમયગાળો સમાપ્ત થાય તે પહેલાં, જે વર્તમાન કિસ્સામાં ID ૧ સુધી છે, વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોની ચૂંટણી યોજાય છે અને માત્ર યોજાય જ નહીં પરંતુ નવી

ચૂંટાયેલી સંસ્થાને હોદ્દો સંભાળવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને જો કોઈ એક કારણસર ચૂંટાયેલી સંસ્થાને હોદ્દો સંભાળવાની અથવા ચૂંટણી યોજવાની મંજૂરી ન હોય, તો તે કિસ્સામાં, વર્તમાન વ્યવસ્થાપન સમિતિએ જવું પડશે અને છ મહિનાની સમાપ્તિ પછી કસ્ટોડિયનની નિમણૂક કરવી પડશે, એટલે કે. ૨૪/૦૧/૨૦૦૪ પછી.તેવી જ રીતે, કોર્ટ તેની દેખરેખ રાખશે અને સુનિશ્ચિત કરશે કે મતદારોના ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓને કાર્યાલય ફરી શરૂ કરવાની અને કાયદા અનુસાર કામ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે કારણ કે અગાઉ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે ચૂંટણી પહેલેથી જ બાકી છે અને ચૂંટણી સમયસર થવી જોઈએ.તે નિર્વિવાદ સ્થિતિ છે કે ચૂંટણી બાકી છે અને તેથી અગાઉ જોવા મળતી ચૂંટણી ત્યાં સુધી રોકી શકાતી નથી જ્યાં સુધી સમાજની સામાન્ય સંસ્થા દ્વારા પેટા કાયદામાં સુધારો કરવામાં ન આવે.વધુમાં, અગાઉ અવલોકન કરવામાં આવ્યું તેમ આ અધિનિયમ અને નિયમોની વૈધાનિક જોગવાઈઓ કોઈપણ પેટા કાયદાઓ પર કામ કરશે નહીં.તેથી, સામાવાળા નંબર ૧-સંઘની ચૂંટણી વૈધાનિક જોગવાઈઓની અસરને ધ્યાનમાં રાખીને અને પેટા કાયદાને માત્ર તે હદ સુધી જાળવી રાખવાનો આદેશ આપવા પાત્ર છે, જ્યાં સુધી તે કાયદા અથવા નિયમોની વૈધાનિક જોગવાઈઓ સાથે સંઘર્ષમાં કામ કરતું નથી.પરિણામે, અગાઉના અવલોકનોની યોજ્જી અસર એ થશે કે પેટા-કાયદો ૩૫ (૧) જ્યાં સુધી તે વ્યવસ્થાપન સમિતિના સભ્યોની જેમ ત્રણ મહિલા પ્રતિનિધિઓના સહ-વિકલ્પની જોગવાઈ કરે છે ત્યાં સુધી તેને અમલમાં મૂકી શકાતો નથી અને તે જ રીતે પેટા-કાયદો ૩૫ (૧) (એ) જ્યાં સુધી તે દરેક મતવિસ્તાર માટે એકથી વધુ સભ્યોનું પ્રતિનિધિત્વ પ્રદાન કરવા માટે સંબંધિત છે ત્યાં સુધી તેને પણ અમલમાં મૂકી શકાતો નથી.

૧૨. શ્રી મહેતા તેમજ સામાવાળા નંબર ૧ માટે શ્રી પટેલ અને અરજદારે, અગાઉ અવલોકન કર્યા મુજબ, રજૂઆત કરી છે કે ચૂંટણી ૧૩ ઝોનવાઈઝ વિભાગો અનુસાર થઈ શકે છે જે રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવે છે.મને ડર છે કે આવી દલીલ આ તબક્કે સ્વીકારી શકાય છે કારણ કે પેટા કાયદો આવા ક્ષેત્રીય વિભાજનની જોગવાઈ કરતું નથી.આખરે, તે સામાવાળા નંબર ૧ પર રહેશે કે તે

તે મુજબ પેટા કાયદામાં સુધારો કરે અને જો પેટા કાયદામાં તે મુજબ સુધારો કરવામાં આવે તો પછીથી ચૂંટણી યોજવાના હેતુ માટે આ બાબત પર વિચાર કરવામાં આવશે.આ તબક્કે પેટા કાયદામાં સુધારો કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી હું શ્રી મહેતા તેમજ શ્રી પટેલ દ્વારા ઝોન મુજબ મતવિસ્તાર મુજબ ચૂંટણી યોજવાનો આદેશ આપવાની વિનંતી સ્વીકારવા માંગતો નથી.

૧૩. સ્વતંત્ર મહેસૂલ તાલુકાઓની રચના પહેલાં વડાલી, તલોડ અને ધનસુરાની દૂધ સહકારી મંડળીઓને પ્રતિનિધિત્વ આપવા સાથે સંબંધિત હોય ત્યાં સુધી અરજદાર વતી શ્રી પટેલનું નિવેદન, શ્રી મહેતા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે વડાલી, તલોડ અને ધનસુરાના નવા મહેસૂલ તાલુકાઓમાં આવેલી મંડળીઓને સંબંધિત મતવિસ્તારમાં પ્રતિનિધિત્વ આપવામાં આવ્યું હતું અને તેથી તે સંસ્થાઓ કે જે સામાવાળા નંબર ૧ની સભ્ય સહકારી મંડળીઓ છે તેમને મતદાન કરવાનો અને ચૂંટણીમાં ભાગ લેવાનો અધિકાર હશે.આ સંજોગોમાં, જ્યારે આ ત્રણ તાલુકાઓની રચના પહેલાં અસ્તિત્વમાં રહેલા તાલુકાના આધારે સંબંધિત મતવિસ્તારમાં અરજદાર દ્વારા ફરિયાદ ઉઠાવવામાં આવે તેવી સહકારી મંડળીઓનું પ્રતિનિધિત્વ પહેલેથી જ હોય, ત્યારે જ્યાં સુધી સોસાયટી દ્વારા નવા રચાયેલા મહેસૂલ તાલુકાઓ, એટલે કે વડાલી, તાલોડ અને ધનસુરા, ના સ્વતંત્ર મતવિસ્તારોની રચનાના પેટા કાયદામાં સુધારો કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી દરેક તાલુકા માટે અલગ મતવિસ્તારો હોવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.પેટા કાયદો ૩૫ (૧) (એ) વિવિધ મતવિસ્તારોની જોગવાઈ કરે છે અને તેમાં સાત વિભાગો છે.તેથી, એવું ન કહી શકાય કે તે નવા મહેસૂલ તાલુકાઓની રચનાના આધારે હોવું જોઈએ.એવું હોઈ શકે છે કે સંબંધિત સમયે જ્યારે પેટા કાયદાઓ ઘડવામાં આવ્યા હતા ત્યારે મહેસૂલ તાલુકાના વિસ્તારને ધ્યાનમાં રાખીને વિભાગો અથવા મતવિસ્તારની રચના કરવામાં આવી હશે, પરંતુ તેનો અર્થ એ નથી કે જો નવા મહેસૂલ તાલુકાની રચના કરવામાં આવે અથવા તેની રચના કરવામાં આવે તો તે સંઘ તરફથી સ્વતંત્ર રીતે મતવિસ્તારની રચના કરવી ફરજિયાત રહેશે અથવા તેને ચૂંટણી યોજવા માટેના માન્ય આધારોમાંથી એક તરીકે ગણી શકાય નહીં, જે વડાલી,

તલોડ અને ધનસુરાના અલગ મતવિસ્તારની રચના દ્વારા બાકી છે.અગાઉ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, આવી સહકારી મંડળીઓને પહેલેથી જ મતવિસ્તારમાં પ્રતિનિધિત્વ આપવામાં આવ્યું હોવાથી, જો અસ્તિત્વમાં છે તે પ્રતિનિધિત્વને ધ્યાનમાં રાખીને પેટા કાયદા ૩૫ મુજબ મતવિસ્તાર મુજબ ચૂંટણી યોજવાનો આદેશ આપવામાં આવે તો કોઈ ગંભીર પૂર્વગ્રહ પેદા થશે નહીં.

૧૪. શ્રી મહેતાએ રજૂઆત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો કે અમુક વિસ્તારો, વિભાગ અથવા મતવિસ્તારમાં મતદારોની સંખ્યા વધુ છે, એટલે કે, વધુ સંખ્યામાં દૂધ સહકારી મંડળીઓ છે અને સમાજને આવા વિસ્તારમાંથી વધુ દૂધ મળી રહ્યું છે અને તેથી તેમને પ્રતિનિધિત્વ આપી શકાય છે.મને ડર છે કે નિયમોના નિયમ ૩એ (૮) ની જોગવાઈઓ સામે આવી દલીલ સ્વીકારી શકાય છે.અગાઉ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, મતવિસ્તારોની રચના માટે પેટા-કાયદાઓ ઘડવા અથવા પેટા-કાયદામાં સુધારો કરવો એ સોસાયટીનું કામ હશે અને તેમાં મહેસૂલ તાલુકા, દૂધનું પ્રમાણ વગેરે સહિત વિવિધ વિચારણાઓ હોઈ શકે છે, પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં એકવાર મતવિસ્તારની રચના થઈ જાય પછી નિયમ ૩એના પેટા-નિયમ (૮) ની જોગવાઈઓ અનુસાર તેને એક બેઠક સિવાય પ્રતિનિધિત્વ ન હોઈ શકે અને તેથી જ્યાં સુધી સોસાયટી પેટા-કાયદામાં સુધારો કરીને સ્વતંત્ર અથવા અલગ મતવિસ્તાર રચવાનો નિર્ણય ન કરે ત્યાં સુધી ચૂંટણી અટકાવી શકાતી નથી કે દૂધના જથ્થાના આધારે યોજવાનો આદેશ આપી શકાતો નથી.અગાઉ અવલોકન કરવામાં આવ્યું તેમ, સામાવાળા નંબર ૧ નું કહેવું છે કે આ બાબત સોસાયટીની સામાન્ય સંસ્થા સમક્ષ મૂકવામાં આવી હતી અને સામાન્ય સંસ્થાએ પેટા કાયદામાં સુધારો કરવાના પ્રશ્નને મોઢૂં રાખ્યો છે અને તેથી જ્યાં સુધી સામાન્ય સંસ્થા પેટા કાયદામાં સુધારો કરવા માટે નિર્ણય ન લે ત્યાં સુધી અથવા અન્યથા, સામાવાળા નંબર ૧ સોસાયટીની ચૂંટણીને સ્થગિત સ્થિતિમાં મૂકી શકાતી નથી અથવા વધુ સ્થગિત કરી શકાતી નથી, ખાસ કરીને કારણ કે ૨૫.૭.૦૩ પર ત્રણ વર્ષની વૈધાનિક મુદતની સમાપ્તિ પછી બે મહિનાનો સમયગાળો પસાર થઈ ચૂક્યો છે.જેમ કે આ અદાલત

દ્વારા સામાવાળા નંબર ૧ સોસાયટીની સામાન્ય સંસ્થાને ૨૮.૩.૦૩ ના આદેશ મુજબ પેટા કાયદામાં સુધારા માટે મેટ પર વિંચાર કરવાની તક આપવામાં આવી હતી.જો કે, આધાર વાજબી અથવા અન્યથા હોઈ શકે છે, પરંતુ હકીકત એ છે કે સમાજની સામાન્ય સંસ્થા દ્વારા પેટા કાયદામાં સુધારો કરવામાં આવતો નથી.આ ઠરાવ પણ સોસાયટીની સામાન્ય સંસ્થા દ્વારા નિયમોની કલમ ૭૪સી (૩) અને નિયમ ૩એ (૮) ની જોગવાઈઓને અનુરૂપ બનાવતા પેટા કાયદામાં સુધારા માટે પસાર કરવામાં આવતો નથી.

૧૫. શ્રી પટેલે રજૂઆત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં ખાલી જગ્યાઓની કુલ સંખ્યા ૧૩ હોવાથી તેને ઘટાડીને ૭ કરી શકાતી નથી અને કલેક્ટર પાસે મતવિસ્તારનું સીમાંકન કરવા માટે નિયમ ૩એ (૯) હેઠળ સત્તા છે અને તેથી તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આવી વિવેકબુદ્ધિ અથવા સત્તા કલેક્ટર પર છોડી શકાય છે.મને ડર છે કે આવી દલીલ સ્વીકારી શકાય છે કારણ કે મતવિસ્તારની સીમાંકનને મતવિસ્તારની રચના તરીકે વાંચી શકાય છે.મતવિસ્તારોની રચના પેટા કાયદાઓ અનુસાર પૂરી પાડવામાં આવે છે અને તેથી જો તે મુજબ વાંચવામાં આવે તો સીમાંકનની સત્તા આવા મતવિસ્તારોની ઓળખ કરવા અને આવા મતવિસ્તારોમાં મતદારોને સામેલ કરવાની હદ સુધી કામ કરશે અને કોઈ પણ સંજોગોમાં નિયમ ૩એ નો પેટા નિયમ (૯) મતવિસ્તારના સીમાંકનની સમયપત્રક પૂરી પાડતા પેટા કાયદાને અસર કરવા અથવા તેના પર ઓવરરાઈડિંગ અસર કરવા માટે છે અને તેને કલેક્ટરને સ્વતંત્ર રીતે મતવિસ્તારો રચવા માટે અધિકૃત કરવા તરીકે વાંચી શકાતો નથી જે અન્યથા પેટા કાયદાઓ હેઠળ પ્રદાન કરવામાં આવતા નથી અને તેથી આવી દલીલ સ્વીકારવામાં આવતી નથી.”

૧૪. દરેક મતવિસ્તારમાં સમાન અને પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વ હશે કે નહીં તે આ તબક્કે ધ્યાનમાં લેવાતું નથી.જો દરેક મતવિસ્તાર માટે પ્રમાણસર પ્રતિનિધિત્વ

માટે દરખાસ્ત કરાયેલ સુધારો હોય, તો નોંધણી અધિકારી જેવા સક્ષમ અધિકારી દ્વારા તેની મંજૂરી પર તેનું પાલન કરી શકાય છે, પરંતુ હાલમાં જે વિચારણા કરવાની જરૂર છે તે એ છે કે જે ચૂંટણી યોજાઈ રહી છે તે ચોક્કસ સોસાયટીના પેટા-કાયદામાં કરવામાં આવેલા નિયમો અને જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત છે કે નહીં.

૧૫. હકીકતમાં, એકવાર ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા ચોક્કસ સોસાયટી માટે કામચલાઉ મતદાર યાદી પ્રકાશિત કરીને નિયમો હેઠળ ચૂંટણી યોજવા તરફ પગલું ભરવામાં આવે, તો તેને ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં મધ્યવર્તી તબક્કો કહી શકાય અને તેથી, અરજદારો કે જેઓ સામાવાળા નંબર ૬ ફેડરેશનના મતદારો છે, તેમને આ તબક્કે રિટ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી. શ્રી સંત સદ્ગુરુ જનાર્દન સ્વામી (મોઈંગિરી મહારાજ) સહકારી દુग्ધ ઉત્પાદક સંસ્થા અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્યોના કેસમાં (૨૦૦૧) ૮ એસ. સી. સી. ૫૦૯માં નોંધાયેલા અહેવાલમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતને મહારાષ્ટ્ર નિર્દિષ્ટ સહકારી મંડળીઓની સમિતિઓની ચૂંટણી નિયમો, ૧૯૭૧ પર વિચારણા કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો, જે તે નિયમોની લગભગ અર્ધ-સામગ્રી છે, જે હેઠળ સામાવાળા નંબર ૬ની ચૂંટણી યોજાવાની છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ફક્ત ૭ થી ૧૩ માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે અને અવલોકન કર્યું છે:

“૭. કાયદાના પ્રકરણ XIA અને નિયમોની વાવપરાયેલી જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં, અમે તપાસ કરીશું કે મતદાર યાદીઓ તૈયાર કરવી એ ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં મધ્યવર્તી તબક્કો છે કે કેમ.ઉપર ઉલ્લેખિત જોગવાઈઓ દર્શાવે છે કે પ્રકરણ XIA ઘડવામાં આવ્યું હતું અને નિયમો ખાસ કરીને કાયદાની કલમ ૭૩ G હેઠળ નિર્દિષ્ટ મંડળીઓની ચૂંટણી સાથે વ્યવહાર કરવા માટે ઘડવામાં આવ્યા હતા.

કલમ ૧૪૪X એ જોગવાઈ કરે છે કે ચૂંટણીના વિવિધ તબક્કામાં મતદારોની યાદી તૈયાર કરવાનો પણ સમાવેશ થાય છે.એકવાર કાયદામાં જોગવાઈ થઈ જાય કે મતદાર યાદી તૈયાર કરવી એ ચૂંટણી પ્રક્રિયાનો ભાગ હશે, ત્યારે એવું માનવાનું કોઈ કારણ નથી કે મતદાર યાદી તૈયાર કરવી એ કોઈ ચોક્કસ સમાજની ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં મધ્યવર્તી તબક્કો નથી.આ બાબતની અન્ય દ્રષ્ટિકોણથી તપાસ કરી શકાય છે.નિયમોનું અવલોકન દર્શાવે છે કે મતદારોની કામચલાઉ યાદી તૈયાર કરવી, મતદારોની કામચલાઉ યાદી સામે વાંધો દાખલ કરવો, કલેક્ટર દ્વારા વાંધાને ધ્યાનમાં લેવો અને મતદારોની સૂચિને અંતિમ સ્વરૂપ આપવું, આ તમામ નિયમોમાં થાય છે જે ચૂંટણીની સમગ્ર પ્રક્રિયાને આવરી લે છે.ચોક્કસ મંડળીઓની ચૂંટણી માટે ઘડવામાં આવેલા નિયમો પોતે જ સંપૂર્ણ સંહિતા છે, જે કામચલાઉ મતદાર યાદી તૈયાર કરવાના તબક્કાથી શરૂ કરીને, કલેક્ટર દ્વારા વાંધા અંગેના નિર્ણય, મતદાર યાદીઓને અંતિમ સ્વરૂપ આપવા, ચૂંટણી યોજવા અને ચૂંટણીના પરિણામની જાહેરાત સુધીની ચૂંટણીની સમગ્ર પ્રક્રિયાની જોગવાઈ કરે છે.કાયદા અને નિયમોની યોજનાને ધ્યાનમાં રાખીને, મતદાર યાદીની તૈયારી ચોક્કસ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના માટે ચૂંટણી પ્રક્રિયાનો ભાગ હોવી જોઈએ.સોમેશ્વર સહકારી સખાર કારખાના લિમિટેડ સોમેશ્વરનગર વિરુદ્ધ શ્રીનિવાસ પાટિલ, કલેક્ટર, પૂણે અને ઓ. આર. ૧૯૯૨ મહારાષ્ટ્ર હાઈ જર્નલ, ૮૮૩ માં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે અધિનિયમ અને નિયમોની જોગવાઈઓની યોજનામાં , ચોક્કસ

સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિની ચૂંટણી માટે મતદારોની યાદી તૈયાર કરવી એ ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં મધ્યવર્તી તબક્કો છે. શિવનારાયણ અમરચંદ પાલીવાલ વિરુદ્ધ વસંતરાવ વિઠ્ઠલરાવ ગુર્જર અને ઓ. આર. ૧૯૯૨ (૨) (વોલ્યુમ ૩૦) મહારાષ્ટ્ર લો જર્નલ, ૧૦૫૨માં પણ આવો જ મત લેવામાં આવ્યો હતો. જો કે, કરભરી મારુતિ આગવાન અને અન્યો વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને ઓ. આર. ૧૯૯૪ (વોલ્યુમ ૨) મહારાષ્ટ્ર લો જર્નલ, ૧૫૨૭ માં, જોકે એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે મતદારોની યાદી તૈયાર કરવી એ ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં મધ્યવર્તી તબક્કો છે, પરંતુ તે મતદાર યાદીની માન્યતાને પડકારતી બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની અરજીને ધ્યાનમાં લેવા માટે ઉચ્ચ અદાલતને પ્રતિબંધિત કરતું નથી. એવું લાગે છે કે કાયદાના પ્રકરણ XIA અને તે હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમોના અર્થઘટન પર બોમ્બે હાઈકોર્ટનો સુસંગત મત એ છે કે મતદાર યાદી તૈયાર કરવી એ ચોક્કસ મંડળીઓની ચૂંટણી પ્રક્રિયાનો મધ્યવર્તી તબક્કો છે. રાજ્ય અધિનિયમની જોગવાઈઓના અર્થઘટન પર ઉચ્ચ ન્યાયાલયનો આ સુસંગત મત હોવાથી, જ્યાં સુધી તે દર્શાવવામાં ન આવે કે ઉચ્ચ ન્યાયાલયનો આવો મત સ્પષ્ટ રીતે ખોટો છે અથવા અધિનિયમમાં સુધારા અથવા કાયદાની કોઈપણ અનુગામી ઘોષણાને ધ્યાનમાં રાખીને સારો કાયદો બનવાનું બંધ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી તેને ખલેલ પહોંચાડવાની જરૂર નથી. તેથી અમારું માનવું છે કે પ્રકરણ XIA હેઠળ નિર્દિષ્ટ સોસાયટીની ચૂંટણી માટે મતદાર યાદી તૈયાર કરવી અને તે હેઠળ ઘડવામાં આવેલા નિયમો, ચોક્કસ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના માટે ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં એક મધ્યવર્તી તબક્કો છે.

૮. ત્યારબાદ એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે આ કાયદા હેઠળ રચાયેલી ટ્રિબ્યુનલને મતદાર યાદી તૈયાર કરવા પાછળ જવાની કોઈ સત્તા નથી અને તેથી, રિટ પિટિશન જાળવી શકાય તેવી છે. વિદ્વાન વકીલે બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યો વિરુદ્ધ સુરજિત સિંહ અને રામચંદ્ર ગણપત શિંદે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં લેવામાં આવેલા નિર્ણયો પર પણ ભાર મૂક્યો હતો. વિદ્વાન વકીલે લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમની કલમ ૧૦૦ અને શ્રી શ્રીવંત કુમાર ચૌધરી વિરુદ્ધ શ્રી બૈદનાથ પંજિયારના કેસમાં નિર્ણયનો પણ

ઉલ્લેખ કર્યો હતો.ટૂંકમાં, દલીલ એ છે કે મતદાર ચાદીની તૈયારીમાં નિયમના ઉલ્લંઘન પર ચૂંટણી પંચ સમક્ષ ચૂંટણી અરજીમાં સવાલ ઉઠાવી શકાતો નથી, તેથી મતદાર ચાદીની તૈયારીને પડકારતી રિટ અરજીને આ આધાર પર ફગાવી શકાતી નથી કે અપીલકર્તા પાસે ચૂંટણી અરજી દાખલ કરવાનો વૈકલ્પિક ઉપાય હતો.આ સંબંધમાં, નિયમોના નિયમ ૮૧ની નોંધ લેવી સુસંગત છે, જે ચૂંટણીને રદબાતલ જાહેર કરવા માટેના આધારોની જોગવાઈ કરે છે.નિયમનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે:

૮૧. ચૂંટણી રદબાતલ જાહેર કરવાના આધારો.- (ડી) (iv) કાયદાની જોગવાઈઓ અથવા તે હેઠળ બનાવેલા કોઈપણ નિયમોનું પાલન ન કરવાથી, કમિશનર પરત ફરેલા ઉમેદવારની ચૂંટણીને રદબાતલ જાહેર કરશે.

૯. જો અપીલકર્તાની દલીલ એ છે કે મતદાર ચાદી તૈયાર કરતી વખતે નિયમોનું ઉલ્લંઘન થયું હતું અથવા નિયમોની કેટલીક ફરજિયાત જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું, તો તેને ચૂંટણી અરજી દ્વારા નિયમોના નિયમ ૮૧ (ડી) (iv) હેઠળ પડકારવામાં આવી શકે છે.તે ધ્યાનમાં રાખીને, મતદાર ચાદી તૈયાર કરવી એ ચૂંટણી પ્રક્રિયાનો એક ભાગ છે અને જો મતદાર ચાદી તૈયાર કરવામાં નિયમોનું ઉલ્લંઘન થાય છે, તો ચૂંટણીના પરિણામની જાહેરાત પછી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ચૂંટણી અરજી દ્વારા તેને પ્રશ્નમાં મૂકી શકાય છે.

૧૦. બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યો વિરુદ્ધ સુરજિત સિંહના કેસમાં, ઉત્તવાલિયાએ કોર્ટ માટે આ રીતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું:

“૧૨. અપીલકર્તાઓ વતી કરવામાં આવેલી છેલ્લી રજૂઆતમાં કોઈ તથ્ય નથી.ચૂંટણીની માન્યતા અંગેના વિવાદોને ઉકેલવાની રીત દિલ્હી કાઉન્સિલ ચૂંટણી નિયમોના નિયમ ૩૪માં આપવામાં આવી છે.તે ખાતા પર રિટ અરજદારને હરાવવા માટે આ યોગ્ય અને પર્યાપ્ત વૈકલ્પિક ઉપાય નથી.પ્રથમ, નિયમ ૩૪ની કોઈ કલમ આ કેસમાં ચૂંટણીને જે આધાર પર પડકારવામાં આવી છે તેને આવરી લેતી નથી.બીજું, ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ ચૂંટણી નિયમની કોઈપણ જોગવાઈને સત્તાની બહાર અને અમાન્ય જાહેર કરવા માટે સક્ષમ રહેશે નહીં.”

૧૧. ઉપરોક્ત કેસમાં, આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળની રિટ પિટિશનને ચૂંટણી પિટિશન દ્વારા વૈકલ્પિક ઉપાયોના કારણે નકારી કાઢવી જોઈએ નહીં, જ્યાં પ્રથમ, પડકાર એ કાયદા અથવા નિયમો હેઠળ ચૂંટણી પિટિશન દાખલ કરવા માટેનો આધાર નથી અને બીજું, જ્યાં નિયમની માન્યતાને પડકારવામાં આવે છે તે સત્તાથી બહાર અને અમાન્ય છે.તે સાચું છે કે ટ્રિબ્યુનલ અધિનિયમ અથવા નિયમોની રચના હોવાથી તેનો અધિકારક્ષેત્ર મર્યાદિત હોય છે અને તે અધિનિયમ અને નિયમોની માન્યતા નક્કી કરવા માટે ટ્રિબ્યુનલ માટે ખુલ્લું નથી.પરંતુ, અહીં એવું નથી અને તેથી, બાર કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યો વિરુદ્ધ સુરજિત સિંહ અને અન્યો (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ણય અપીલકર્તાના કેસમાં કોઈ મદદરૂપ નથી.રામચંદ્ર ગણપત શિંદે અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્યો (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, રિટ અરજીના પક્ષકારોએ અદાલતમાં છેતરપિંડી લાગુ કરીને સાંઠગાંઠનો આદેશ મેળવ્યો હતો અને આવો આદેશ ચૂંટણીના આધારે કરવામાં આવ્યો હતો.તે સંદર્ભમાં, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી હાઈકોર્ટનો આદેશ ચાલુ રહેશે ત્યાં સુધી ટ્રિબ્યુનલ હાઈકોર્ટના તે આદેશથી બંધાયેલ રહેશે અને તેથી, રિટ પિટિશન જાળવી શકાય તેવી છે અને તેને વૈકલ્પિક ઉપાયોના આધારે બહાર કાઢી શકાતી નથી.ફરીથી, તે અપીલકર્તાનો કેસ નથી અને તેથી, તે જ અલગ છે.શ્રી શ્રીવંત કુમાર ચૌધરી વિરુદ્ધ શ્રી બૈધનાથ પંજિયાર (ઉપરોક્ત) કેસમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે ટ્રિબ્યુનલ મતદાર યાદીમાં પ્રવેશ પાછળ જવા માટે તૈયાર નથી.આ લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૦ અને ૧૯૫૧ની જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં હતું.એ ધ્યાનમાં રાખી શકાય કે લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૦ અને લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની જોગવાઈઓની યોજના વચ્ચે તફાવત છે.લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૦ મતવિસ્તારોની સીમાંકન અને લોકસભાની ચૂંટણી અને રાજ્યોની વિધાનસભાઓની ચૂંટણી અને મતદાર યાદી તૈયાર કરવાના હેતુઓ માટે બેઠકોની ફાળવણીની જોગવાઈ કરે છે, જ્યારે લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧ ચૂંટણી યોજવાની જોગવાઈ કરે છે.લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની કલમ ૧૦૦ હેઠળ અન્ય એક આધાર એ

છે કે જ્યાં બંધારણની જોગવાઈઓ અથવા ઉપરોક્ત અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અથવા આદેશોનું પાલન કરવામાં ન આવે ત્યાં ચૂંટણીને પડકારવામાં આવી શકે છે, જેનો અર્થ છે કે ૧૯૫૧ના અધિનિયમ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી ચૂંટણી અરજીમાં લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૦ના ઉદ્ધંધનને પ્રશ્નમાં ન લઈ શકાય. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તા દ્વારા જે નિર્ણય પર જવાબ આપવામાં આવ્યો છે તે અલગ છે.

૧૨. મતદાર ચાદીની તૈયારી એ ચોક્કસ સોસાયટીની વ્યવસ્થાપન સમિતિની ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં મધ્યવર્તી તબક્કો છે અને ચૂંટણી પ્રક્રિયા શરૂ થઈ ગઈ છે તે અમારા તારણને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે મતદાર ચાદી તૈયાર કરતી વખતે કેટલીક કથિત ગેરકાયદેસરતા અથવા નિયમોનું ઉદ્ધંધન થઈ શકે તેમ હોવા છતાં ઉચ્ચ અદાલતે ચૂંટણી પ્રક્રિયા ચાલુ રાખવા પર રોક લગાવવી જોઈએ નહીં.તે વિવાદિત નથી કે પ્રશ્નમાં ચૂંટણી પહેલેથી જ યોજાઈ ચૂકી છે અને આ અદાલતના આદેશ દ્વારા તેના પરિણામ પર સ્ટે મૂકવામાં આવ્યો છે, અને એકવાર ચૂંટણીનું પરિણામ જાહેર થઈ જાય પછી, અપીલકર્તા માટે ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ચૂંટણી અરજીના માધ્યમથી પરત ફરેલા ઉમેદવારની ચૂંટણીને પડકારવા માટે ખુલ્લું રહેશે.

૧૩. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ સાથે સંમત છીએ કે વૈકલ્પિક ઉપાય ધરાવતી અપીલકર્તા રિટ પિટિશન બરતરફીને પાત્ર છે.”

૧૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર જણાવેલા કારણોસર, અરજી નામંજૂર થવાને પાત્ર છે.એટલે તેને નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.

સહી/-

(ન્યાયમૂર્તિ સી એલ સોની)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.